

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARBOGEN

FØR SKJERN OG OMEGN

1942

Bageri
og Conditori

★ **HANS JENSEN** ★

Skjern · Telefon 60

Specialitet: Rugbrød og Sigtebrød.

GRØNLUNDS HOTEL

Landskendt 1. Klasses Hotel

*Nymonterede Værelser
med varmt og koldt Vand.*

Godt Køkken

Vine og Spirituosa

Skjern - Telefon 19

SKJERN SVINESLAGTERI

HERNING & SKJERN SVINESLAGLERIER A/S

TELEFONER NR. 62 OG 266

DETAILUDSALGET NR. 265

Svineslagteri Kreaturslagteri Pølsefabrik

**... kort og godt:
Alle elektriske Anlæg!**

Lys- og Kraftinstallationer
Højspændingsanlæg
B & O — Radio-Service
Philips Service-Ring
A. A. C. — Radio Service
Nye Radioanlæg
Lamper og Lysekroner
Lokale Telefonanlæg

MIKKELEN & CHRISTIANSEN

Installatører · Skjern · Telefon Nr. 80

»AARBOGEN«

har tidligere været udgivet for nogle Aar siden, men dengang var den i Handelen, og desværre svigtede Køberne. I Aar er Bogen forsøgsvis genoplivet paa den Maade, at den ved Hjælp af Annoncer har kunnet udsendes gratis i over 2000 Hjem — saa Læsere vil den i første Omgang ikke mangle.

De, der i sin Tid købte »Skjern Aarbog«, og som Gang paa Gang har opfordret til at fortsætte Udgivelsen, vil vide at goutere Bogen — for de har erfaret, hvor interessant Lektüre en saadan Bog er. Alle de nye »Abonnenter« vil vi anbefale at gemme Bogen godt. — Selv om de maaske i Øjeblikket synes, at de kan huske mange Datoer og Tal, vil de om ganske kort Tid opdage, at de ved utallige Lejligheder heder kan faa Oplysninger gennem Aarbogen. Gennem Teksten om Fortid og Nutid og gennem Annoncerne et Billede af Forretningens livet i By og Egn.

Tidl. Lærer i Skjern A. Edsen Johansen, der blandt andre har leveret Bidrag til Aarbogen i Aar, skrev til os, da han sendte sit Manuskript:

Jeg tror det er en god Tanke, at samle de Begivenheder og Forhold hvorunder By og Egn er bleven til — nu, mens der er Mennesker, som kan meddele, hvad de ved om Stedet og Egnen og hele den Forandring, der er sket i det sidste Hundredaar. Tit og ofte har helt smaa Tildragelser og Udtalelser — gamle Mundheld og Morsomheder stor Betydning for Fremtidens Undersøgelser. Vore Arkiver har med stor Omhu søgt at bevare de smaa og spredte Vidnesbyrd om vore Forhold og Udtryk fra Middelalderen, og Videnskaben samler hver en lille Pind op, som har været gemt i vore Moser helt fra Oldtiden.

De skulde have set, hvilken Glæde det vakte, naar man sidste Sommer ved Udgravningen af Gorms Høj fandt et knækket Spadeskaft eller en Lap Tøj, som én eller anden Arbejder dengang for 1000 Aar siden har kastet fra sig. Det blev undersøgt, fotograferet og konserveret og skal nu gemmes paa oldnordisk Museum til Oplysning for Efterslægten. Folkemindedamlere er f. T. i høj Kurs, og det er kun godt, selv om der løber en Del Ubetideligheder med i Købet. — Du skal ære din Far og din Mor — gælder ogsaa

Af Skjern Sogns Saga.

Af Lærer O. M. Pilgaard, Albæk.

Naar Sognavnet Skjern gennem Slægter og Sekler var kendt viden om, skyldtes det to Ting: Alfarvejen fra Hedenold med sin livsfarlige Overgang over de brede Strømme — og Lehnsslottet, der ragede op ude i de taagefyldte Enge, i den træløse, flade Egn, synlig og truende fra hver Vej og Sti. Salling-Studehandleren skulde nok mindes Navnet Skjern med den vanskelige Overfart, Prangeren fra Thy ligeledes. Bonden fra Torpgaarden i Naur mindedes det helt vel. 1597 maatte han afgive 18 Læs Hø og 3 Pund Smør til Lundesnæs. Langt borte i Sale Sogn nævnede man 1603 Navnet med blandede Følelser, idet Sognets Kirkeklokke bevilgedes Skjern Kirke. Hedeboenderne i Haderup kunde tale med om Slottet i Skjern. 1499 maatte de møde i stort Opbud, idet selve Slotsfogden med mange gode Mænd mødte op og red et omtvistet Stykke Jord ind. „Først fra den Sten, som stander sønden Simmelkjær, saa øster Sten efter Sten, saa vester og nær til den Sten, som stander ved Bolskovsig . . .“

Fra hele Lehnet maatte Folk aflevere Smør, Kvæg, Honning, Korn og Hø, Trævarer og Myremalm. De kendte alle Skjern og sukkede ved Tanken om Murkolossen i de side Enge. Den var engang rejst som det faste, milde Værn for en Befolkning, som kun begærede Fred. Alt for ofte blev den den krævende Despot og strenge Dommer.

Slottets Oprindelse er hyllet i Mørke. Langs Aaens Bred findes urgamle Bopladser med rige Levn af tilhugget Flint Øst og Vest for den nuværende Gaard. Det synes rimeligt, at det allerførste Lundesnæs taber sig i et fjernt Mørke, vokset op fra Hytte til Gaard, fra Stormandssæde til kongeligt Eje. Hvornaar der byggedes Vold og Slot i Engene, er vanskeligt at sige, og hvornaar de sidste Murrester nedbrødes, saa Volden blev en grønklædt Banke for det græssende Kvæg, er uklart. — Der er antydning, at Urolighederne i Niels Ebbesen-Tiden skulde være Aarsag til, at Slottet eller Fæstningen byggedes. De historiske Data træder frem med Dronning Margrethe og Erik af Pommern; og fra denne middelalderlige Periode med sit blændende Lys og sine kulmørke Skygger som et gammelt hollandsk Maleri træder Herrernes Navne tydeligt frem, mens Livet og det personlige dækkes af Mørket — det man lytter og spejder efter, oftest forgæves.

De tre nordiske Rigers unge Konge, Erik, holdt sit Indtog paa Slottet med Glans og Pragt. Fem og tredive Aar senere berendte Bønderne Fæstningen og forvandlede Avlsgaarden til et flammende Baal. — Panserklædte Lehnsmand, Brysker og Gyldenstjerner, kommer og

AARBOGEN for Skjern og Omegn.

Udgivet af J. Strandbygaards Bogtrykkeri.

Redaktionen sluttet 1. December 1942.

gaar. Ejler Bryske (1525) nævnes som Tilhænger af den lutherske Bevægelse, saa han maa vel have haft visse ædle Idealer. Hans Eftermand, Peder Ebbesen Galt, dømtes uden Naade af Højesteret, d. v. s. Fattigfolks Dom og de forkuedes Røst, til evindelig Fortabelse og Forbandelse. Jyske Tegnelser gemmer et „Brev til Fru Ingeborg paa Londeniz (P. Ebbesens —) om at sende til Kolding ferske Lax, som falder ther faare Londeniz. Datum Kolding III Juledag 1548“. Fra samme Tid „Brev til Peder Jude, (Ridefoged. Kaldes andet Sted „fornumslige Svend Peder Jude“) at han straks skikker en Tønde Lax oc nogle spege Laxe“ fra Lundenæs.

Bønderne hadede Slottet. 1534 stormede de det for anden Gang og brændte det ned. De, der ikke døde i Bondefejdens Malstrøm, maatte siden slæbe med krum Ryg for at bygge det op paa ny. Lehnsmændene kom og forsvandt uden at sætte blivende Spor i Sognets Historie. Og alligevel har hver Lehnsherre, Ridefoged, Markvogter og Ugedagstjener, hver fejende Oldfrue, Terne, Bryggerspige, Gaasevogterske øvet sin Indflydelse paa andre, gennem den enkelte længere og længere ud ad sporsløse Veje — til Forbandelse eller Velsignelse. — Lehnsmændene boede vel ofte i mildere Egne, mens Slots- og Ridefogeder styrede det vestjyske Fæste.

Under en af de mest kendte Lehnsherrer, Ulrik Sandberg, (1603—36) brændte den største Del af Slottet (1622), og Residensen flyttedes muligvis allerede da op paa det faste Land længere mod Nord og dannede en trefløjet Bygning umiddelbart Vest for den nuværende Bondegaard. Nogle Bygninger maa der vel have været tilbage paa Volden i Engene, hvis Historiens Beretning, „at Svenskerne skød Slottet i Brand 1644“ gælder den gamle Fæstning og ikke det nyere Slot fra 1622.

Engang var Lundenæs et drabeligt, velspækket Værn for Egnen; men tidlig mistede det sin barske Kraft. Det hedder: „1597 var der af de Kongelige Slotte i Jylland kun to, som havde svært Skyts: Riberhus og Aalborghus. De andre, deriblandt Lundenæs, havde mistet deres Betydning, selv om Slotsnavnet endnu bibeholdtes. (Madsen: Jyll. i 16. Aarh. S. 83).

Fra 1661 gaar Lundenæs ind i en ny Periode. Før havde Kongen, hvor haardt hans Hænder end var bundne af magtgriske Stænder, dog været den store Godsbesidder og havde ned gennem Tiderne ejet Jorder og Strømme, Borge, Enge, Vandmøller og Jagtrettigheder. Nu sprængtes hans Baand, men samtidig solgte han bort af Kronens Gods, Gaarde og Slotte. Lundenæs afhændedes til Jøderne Peter von Uffelns og Arvingerne efter Dominicus og Johan von Uffelns (Bonaventure v. Dorback) for ialt 134167½ Rd. 20 Sk. —

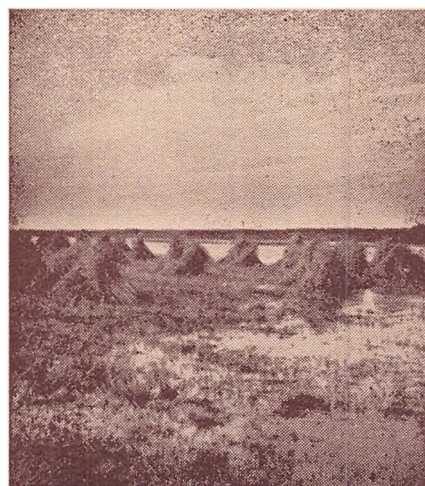
Nu kan Tanken ikke lade være at arbejde med dette underlige, at Lundenæs er saa fattig paa Sagn og folkelige Overleveringer. Der er faa eller ingen Minder om de styrendes Voldsfærd, intet Sagn om nogen indemuret Jomfru, intet kraftigt Træk, der belyser Bøndernes Kaar og Liv. Underligt er det, at de fremmede, mørkhaarede, Jøderne, der nu gik ad Vej og Sti, ingen varige Overleveringer har skabt. Maaske har de kun boet her en stakket Tid, men alligevel —!

Visse Personnavne i den østlige Del af Skjern Sogn: Gyrithe, Judith og Abigail viser maaske tilbage til Fruer og Jomfruer, som

her, saa vi kan lære at se op til dem for alt, hvad godt de har udrettet for vort Land og vort Folk og pløje videre i de Furer, som de har brudt, thi vi staar jo alle paa deres Skuldre som Søn efter Far.

Mit lille Stykke handler om en lille Begivenhed, der en kort Stund afbrød Hverdagens Stræben og et Øjeblik løftede Sindene op til et lidt højere Plan, og derved fortæller noget om, at der under Vestjydens tilknappe Kofte banker et følsomt Hjerte. Det har vi, der kender vore Folk jo mange Vidnesbyrd om, og det har vore jyske Forfattere saa tit fortalt os om — ikke mindst St. Blicher — men det gør alligevel godt at mærke det paany, hver Gang vi møder det.

Maaske vil »Aarbogen« trods Be gyndervanskeligheder blive saa vel modtaget, at den vil kunne fortsætte med at skabe en Samling af Egnhistorie. Der er nok at samle af.

Landbruget 1942. Den vaade Sommer.

Af Konsulent Vadgaard, Borris.

Paa Trods af alle nærede Forhaabninger blev sidste Vinter baade lang og meget streng, og længe vil det bl. a. nok huskes med de mere end 30 Graders Frost omkring d. 25. og 26. Januar. — Det var ikke alene de mælende, men ogsaa de umælende, Vinteren var streng for. Rundt i Staldene var der mange tomme Baase og Stier, fordi Avlens Størrelse efter den tørre Sommer havde nødvendiggjort en stærk Reduktion af Besætningerne, og derfor var Mulighederne for at holde Staldene opvarmet formindsket. Mange Landmænd var Fortvivlelse nær, normalt er det dog saadan, at er Røerne frosne i Kulerne, saa kan de lægges ind i Staldene til Optøning, men Tempe-

aturen var i mange Stalde ikke over el-
ler meget over Frysepunktet, saa havde
Haarene ikke strittet før paa Dyrene, saa
gjorde de det, naar de skulde i Gang
med de frosne Roer.

Ude i Markerne var det gaet haardt
ud over Hveden, Rugen og Græsmarker-
ne. Næsten alle Hvedemarker maatte
pløjes om, og Resultatet heraf er i disse
Rationeringstider blevet, at vi maa und-
være Julekagen, forhaabentlig kun for i
Aar, og mange gaar nok i deres stille
Sind og giver Løfte om, at faar vi Jule-
kage igen ad Aare, skal Betegnelser som
„Pligtkage“ eller „Stoppekage“ blive
brugt mere varsomt. — Ogsaa mange
Rugmarker maatte pløjes om, men der
blev dog de fornødne Arealer tilbage til
en nogenlunde Forsyning af Landet med
Brødkorn, — heldigvis.

Først hen i April var Jordene optøet
saa langt ned, at Foraarsarbejdet kunde
begynde, og der blev meget travlt; ikke
alene skulde det normale Areal tilsaas,
men ogsaa de ompløjede Vintersæds- og
Græsmarker. Mange Steder voldte det
Vanskeligheder at skaffe den fornødne
Saasæd, det havde jo ikke været let at
spare Kornet, naar Dyrene sultede.

Paa Trods af det ikke særlige gunstige
Vejr spirede Afgrøderne dog nogenlunde
frem, men det tørre Vejr skabte gode Be-
tingelser for Skadedyrenes Virkning. —
Navnlig indenfor Roemarkerne og i Sær-
deleshed for Marker med Bederoer gik
det galt, idet Aadselbillerne hærgede dis-
se i en Grad, som det aldrig tidligere er
oplevet. — Disse Angreb i Forbindelse
med det kølige Vejr Sommeren igennem
var for megen Modgang for Roerne, og
Resultatet blev en lille Afgrøde. Skam-
meligt nok, for Roerne er en af denne
Egns udprægede Støtter. — En anden

engang trak Silkeshawlet sammen mod den skarpe, jyske Vesten-
vind. — v. Dorbacks Datter, Susanna Friederica, blev senere gift med
Joachim Verner von Bülow, som med hende fik Lundenæs. Han byg-
gede 1707 et nyt, grundmuret Hus, mens alle de andre Bygninger var
Bindingsværk. (Pontoppidan). Altsaa kan det nuværende, grund-
murede Stuehus højst være fra den Tid. En Forsker har udtalt, at
det rimeligvis er bygget betydelig senere end 1707. — v. Bülow fik
1711 kgl. Tilladelse til af Lundenæs at oprette et Stamhus, der blev i
hans Families Besiddelse til 1772, da Sønesønnen, Ditlev v. B. solgte
det til Holsteneren Lucas von Klippe. Syv Aar senere var han gaet
fallit. 1795 ejedes Gaarden af Kaptejn Niels de Jermin til Lønborg-
gaard, senere af Kammerherre Benzon. Nu falmer Glansen af Adel
og Herregaard. Lundenæs deles i to Gaarde, hvoraf den østlige senere
blev helt nedlagt.

Fra Jermin-Tiden har E. T. Kristensen optegnet følgende Over-
levering: „En Fru Jermin paa Engelsholm skal have ejet Lundenæs,
Lønborggaard og Skrumsager. Gift med Toldbetjent Pedersens Søn,
Niels Christian Pedersen, Skjern Bro. Hun havde holdt ham over
Daaben. (Fort. om jysk Almuelev. Tillæg I—IV. S. 99).

Paa Lundenæs nævntes 1816 en Forpagter Kalken og samtidig en
Avlsforvalter Eybye, som efter Overleveringen kom fra Fyn. Han
blev senere Forpagter af den nuværende Gaard, medens Sejrup styrede
den anden. Fra en senere Ejer, Stilling, gik Gaarden over til den nu-
værende Slægt.

Mellem de førende og ledende paa Lundenæs nævnes 1742 Seig-
neur Kock. 1755 Seign. Frich paa Londeniss, der yder 1 Skp. Rug og
4 Skp. Biug til de fattige. 1758 Seign. Høeg paa Londeniss. 1759 Seign.
Stephansen. 1775 var sidstnævnte Forpagter. 1778 indehaves denne
Bestilling af Jens Deyberg. 1781 af Ramsing.

1800—1802 nævnes en Fru Borreschmidt. Hendes Almisseydelse
er 1802 syv Rigsdaler, medens Kaptejn Jermin yder 2.

Der er for nogle Aar siden foretaget en Gravning i Volden, hvor
Slottet stod. Det viste sig, at den hvilede paa tilhugne, firkantede
Pæle, støttet af svære Kampesten. Under Gravningen fandtes en
Mængde Benrester, Murbrokker, ildsvedne Træstumper og svage Spor
af Jernsager. Ved Lavvande i den forbiglydende Aa fandtes Stykker

Skjern Sogns Spare- og Laanekasse

Østergade 5, — Skjern

er aaben

for Ind- og Udbetalinger alle Hverdage Kl. 10—11 og 14—16.

Hjemmesparebøsser udlaanes. Checks udstedes.

Oprettet 1875.

Reservefond 383.263,41.

af hule, næsten rørformede, Tagsten. Da Volden er overpløjet, vil en Forsker rimeligvis kunne finde baade Skaar og andre Rester ved Højens Fod, hvor Jorden fra oven er pløjet ned. — En Lægmand fremsatte den Tanke, at hvis man kunde finde det Hul eller den Afkrog, hvor man i Slottets Velmagtstid har henslængt Affaldet fra den store Borg: Søndrede Skaale og Kar, itubrudte Vaaben og Redskaber og alt muligt andet, vilde man maaske faa et tydeligere Billede af det daglige Liv. Maaske bliver Volden og dens nærmeste Omgivelser engang undersøgt.

Gamle Mænd i Sognet har overleveret til den nuværende Slægt, at Slottet — eller Herregaarden — der efter 1622 blev bygget Vest for den nuværende Gaard, var trefløjet, og at der omkring 1805 „boede nogle gamle Damer“, maaske Tyende, i den ene Fløj. Dette stemmer med de senere historiske Undersøgelser, som siger, at Stuehuset, 21 Fag, laa sydligst med Retning Øst—Vest. (Aldal i Hjemstavnsbogen). — Fra Vinduerne har man kunnet se ned i den endnu synlige Voldgrav. Af Værelser nævner Aldal: Fruerstue, Lehnsmandens Kammer, Vinterstue, Sengekammer, Fadebur og Spisekammer. Overfor Hovedbygningen mod Nord laa i samme Retning et Hus paa 21 Fag med Skriverstue, Borgerstue, Ridefogdens Kammer, Røgekammer og Mælkestue. Den sidste Fløj, Nord—Syd, dannede Værn mod Vestenvinden og var lidt større. Her fandtes tre Gæsteværelser, Rustningsrum, Bryggeri og Køkken. — Jordens Overflade mellem Granerne viser en Mængde Brudstykker af Tegl og Sten. Under Granerne ligger de dybe Kældere til Mad og Vin — og maaske Fanger — fyldt med Jord og Sten. Nulevende Folk mindes at have set dem, før de helt tildækkedes.

De Oplysninger, der til Dato findes om Vestjyllands stærke Lehnsslot bestaar af en Række tidsfæstede Enkeltheder og en Mængde Brudstykker, Mosaikstykker og Skaar, som man finder dem under Voldbankens Græstæppe og inde mellem de susende Graner, hvor Stamhuset laa. Lundenæs venter paa sin kyndige, indsigtfulde Historiskriver. En Dag vil han vel komme.

Thi Lehnsslottet og Herregaardens Saga i Fald og Sæde griber dybt ind i Sognets Historie, Folkets Krønike i lyse og trange Kaar gennem henfarne Slægters Gang.

O. M. Pilgaard.

Støtte, som denne Egn normalt har, er Høet, men ogsaa denne svigtede i Aar baade for Agermarken og Engen, og der blev de fleste Steder kun en lille Part af, hvad der i Almindelighed bjerges i Hus. — En Plante, der vist nok i Egnen her har ført en for lidt paaagtet Tilværelse, er Kartofflen, den taaler ellers en Del Modgang, og det har den ogsaa vist i Aar, idet Udbyttet blev helt godt.

Midt i Juli begyndte det endelig at regne. Det var vel nok en dejlig Ungskuelørdag, og de mange Gæster paa Ungskuet i Herning gik ude i Regnen med Blikket vendt hjemad, og tænkte: mon det ogsaa regner hjemme. — Siden den Dag regnede det meget, og Afgroderne naaede at drage Nytte deraf, det gjaldt ogsaa det sent saaede Korn, saa der blev en god men meget besværlig Kornhøst paa Grund af Lejesæd og det ustadige Bjergningsvejr, og det gik, som saa ofte før i en lignende Situation, det er vanskeligt at være koldblodig og vente med Hjemkørsel, saalænge som man skulde.

Helt fra Foraaret og langt hen i For sommeren gav de vinterhærgede Græsmarker Anledning til Overvejelser, og det blev sent, inden de sidste blev pløjet op. — En Del af disse blev tilsaaet med Lupin, som gennemgaaende groede fortrinlig til, og en Part af de mange Siloer, som nu findes rundt ved Ejendommene er fyldt med dejlig Grønmasse af denne Plante, dette sammen med den ret store Roetop, der ogsaa er ensileret, vil sikkert blive en værdifuld og haardt tiltrængt Hjælp i Vinterfodringen.

For Dyrene var langt den overvejende Part af Aaret streng. Vinterens haarde Kulde og smaa Mængder Foder, i Forbindelse med at der mange Steder blev gennemført en ensidig Fodring, gav kun

BORRIS *Landbrugsskole*

5 og 6 Maaneders Landbrugsskole

3 Maaneders Husholdningsskole

Helge Drewsen, Telefon 24

Andelssvineslagteriet »Midtjylland«

Grindsted

Indmeldelse kan ske til

Hr. Sigurd Jacobsen, Højby

og Hr. Viggo Madsen, Fæster

ringe Ydelse og mange syge Dyr, saa der var travlt for Destruktionsanstalterne. Dyrenes Udseende ændredes ikke meget de første 3—4 Maaneder efter Udbindingen, dertil var der for lidt Græs. Roer, Ensilage og tildels Halm var sluppen op, og Staldfoder var det smaat med. — Situationen tegnede sig lysere for Dyrene i den sidste Del af Sommeren og Eftersommeren, idet Regnen gav noget mere, men rigelig Græs opnaaedes ikke, dertil var Mulighederne for Græsvæksten for ringe og Dyrene for sultne; de var som en Flok graadige Ulve, der hele Tiden var paa Jagt efter Græsspirene, saa de kunde ikke faa det lille Forspring, der er saa nødvendigt for et godt Græsudbytte.

Ogsaa for Hestene — Landmændenes trofaste Medhjælpere — var Aaret streng. — De var selvfølgelig ikke overfodret fra Vinteren af, saa de var ikke i bedste Form til en haard Tørn, og det blev det. — Midt paa Sommeren blev der en „Hvileperiode“ for dem, men saa kom den besværlige Kornhøst og det meget fugtige Efteraar, hvor de har maattet slæbe de tunge Roevogne gennem den opblødte Jord, samtidig med at de selv sank i til Bunden af Plovfuren. Maaske har de gaaet og glædet sig over, at Roevælden ikke var større, for de tænker antagelig ikke saa langt frem som til Fodersituationen i kommende Vinter.

I en saadan kort Oversigt vilde det maaske ogsaa være naturligt at berette lidt om Aarets økonomiske Resultat. Det skal jeg dog i det væsentlige undlade, fordi jeg tror, Resultatet er saa forskelligt fra Landbrug til Landbrug, at det bliver meget vanskeligt at give en tildels rigtig Fremstilling af dette Forhold i Almindelighed. Naar Historien en Gang skal skrives om dette Aar, vil det nok komme til at lyde: Vel havde de Indtægter, de, der maatte sælge en Del af deres Besætning i 1941, men bedst var det dog for dem, der fortsat kunde beholde og benytte deres Besætning i Produktionens Tjeneste.

For den Part vil jeg mene Aaret har været godt, men desværre er det nok kun en lille Part.

Landmændene har nu oplevet en Række Aar, hvor Vejrforholdene har været dem ugunstige, og de kunde med god Grund tabe i hvert Tilfælde det meste af Modet, men saadan er Landmandens Natur ikke, han lever stadig i Haabet om, at Forholdene maa blive bedre. — Han haaber nu, at Vinteren bliver kort og mild, og at Foraaret maa komme tidligt, saa der kan tages fat paa Forberedelserne til den nye Høst, for denne maa jo da blive god.

Borris Sogn i gamle Dage.

Af Lærer N. K. Sørensen, Debelmose. *Debelmose 1979 - 92 år*

Et Udsyn over Borris Sogn for to tre Hundreder af Aar siden vilde være vidt forskelligt fra det, der i Dag tegner sig for vort Øje.

Mange Steder, hvor der nu er veldyrkede Landbrug, var der da kun Hede eller Mose. Ja, gaar man tilbage til Tiden omkring Kristendommens Indførelse her i Landet, vilde store Dele af Sognet vel være opfyldt af Skov og Krat. Navne som Sønderskov, Skovgaard (Skovbæk) og Egvig tyder derpaa.

Af en Beretning, som Sognepræsten Christen Hviid i Borris i Aaret 1638 indsendte til Dr. Ole Worm om sit Sogn, faar vi en ret fyldig Skildring af Sognets Udseende dengang.

Vi gengiver her Hr. Chrestens Indberetning med den Skrivemaade, som han benyttede:

„Borris, den østerste oc sønderste Sogn i Bølling Herritt, er limiteret og afgrenzet fra de 4 nest omligende Sogne met 4 rindende Vand oc Strømme, foruden den store Aae, som kaldis Skiarne Aae, der aff Østen ind igiennem Sognen oc den udi tuende Parter atskillier.

Kircken kaldis S. Nicolai Kircke, staaer norden Aaen, udi huilcken iblant andre Ornamenta findis en meget kostelige Monstrantz; offuen offuer detz Dør findis met gamle latinske bogstaffuer saaledis: Hic deum adora anno millesimo quingentesimo sexto.

Under Døren paa Monstrantzen findis disse Ord: Memoriale domini Nicolai Jacobi in Borris.

Paa den sønder Side udi Choret disse Vers paa Panelet: Anno mileno (Aar 1000) quingenteno (500) quoque (og 10), laude tua Christe (til Christi Ære), completus sit chorus iste (færdigbyggedes Koret). Prestgaardten ligger fra Kircken ved ½ Fjerdings Vegs mod Norduesten under en lang høj Berg ved Siden paa en stor Moratz. I denne Moratz sønder fra Prestgaardten er en liden Vandstrøm, aff huilcken det stedtzrindende Strøm Ronbeck haffuer sin Udflod.

Bergen kaldis Tarp Berg, paa huilcken mand pleiede fordem udi Ufredtz og Feide Tidt Baun at opsætte.

Norden til Borris Sogn angrentzer den store Heede eller Borris Heede; i den findis mangfoldige Høy oc Dale; de naffnkundigste ere disse: Klounhøy, Borris Mangelhøy, Birckhøy, Riishøy, item Riisdall oc Eisdall, som strecker sig øster paa til den Aae, der flyder sønder fra Nør Vium oc løber østen om Borris Sogn, skillier Borris fra Felding, Bølling Herritt fra Hammerum Herritt, kaldis Lild Aae, oc falder udi store Skiarne Aae østen oc norden Borris Kircke, vesten den Berg Hiortzberg.

Der er mange Vaadsteder ouffer dette Aae oc en Laxgaarde. Store Aae flyder aff Østen fra Felding imellom de to østerste Gaarde i Borris: Aller paa nørde oc Linduig paa den sønder Side, der er en Vaadstedt oc kostelig Laxgaarde.

Østen Borris Kircke er en Fergestedt ved den Gaardt Borriskrog, huor reisende Folck met Hester oc Vogn tillige paa Pramme kand bliffue offuerført.

Sønden den store Aae i Borris Sogn er en stor skallet Heede, udi

den findis en Søe kaldis Kioldersøe, nogle Berge derhos kaldis Kielderberge oc sudøsten derfra nogle høye Sandbacker, som kaldis Røffuerstoffue.

Borris Sogn skillies fra Houen Sogn paa den øster Side mest en rindende Vand, kaldis Torsbeck, udi den Strøm staaer en stor Sten, som skillier Bølling Herritt, Hammerum Herritt oc Nør Herritt fra huer anden.

Paa den sønder Side skillies Borris Sogn fra Oddom Sogn met en Aae, som aff Østen fra Houen flyder sønden omkring Borris frem ved Helgaardt, huor der er en Agebro offuer frem for Holuig; der er en Laxgaarde. Item frem ved Sønderskow der er en Vaadstedt oc saa omkring Vodkier, den vesterste Gaardt i Borris Sogn; denne Aae skillier Bølling Herritt oc Nør Herritt, item Haardsøssell oc Waard-søssell oc kaldis den Sønder Aae.

Paa den vester Side norden den Store Aaen skillies Borris fra Skierne Sogn met den rindende Strøm Kielstrup Beck, som flyder sønder paa udi Albeck Møllendam, vesten Borris Prestgaardt.“

Ovenstaaende Indberetning, som er ret fyldig, er dog i visse Henseender misvisende. Sognegrænsen for Borris og Sdr. Felding Sogne er neppe ændrede, og da Hr. Chresten meddeler, at Nørre Vium Aa skiller Borris og Sdr. Felding Sogne, saa maa dette være forkert, da Sdr. Felding Sogn ikke paa noget Punkt naar frem til Nørre Vium Aa, ja, mere end een Tiendedel af Borris Sogn ligger endog Øst for denne Aa.

Øjensynlig har Præsten heller ikke kendt sit Domænes Udstrækning mod Syd, thi han nævner, at Aaen, som kommer fra Houen danner Skel mellem Aadum og Borris. Dette er kun delvis rigtigt, thi paa den fem Kilometer lange Strækning fra Østerrige til Kjeldbæk Høj strækker sig paa begge Sider af Sdr. Omme Aa.

Nævnte Høj er forøvrigt en Treskelshøj, idet baade Houen, Aadum og Borris støder op til den, og her er Borris Sogns Sydspids.

Det er vel undskyldeligt, at Præsten — skønt barnefødt i Borris — ikke havde fundet Lejlighed til at danne sig et reelt Skøn over Sognets fulde Udstrækning, thi Borris Sogn er med sine ca. 100 Kvadratkilometer ikke alene Herredets, men et af Landets største Sogne. Fra Rodershøj i Nord til Kjeldbæk Høj i Syd er der ikke mindre end 15 Kilometer, og fra Troldhøj i Øst, hvor fire Sogne støder sammen, til Kjelstrup Bæk mod Vest er der ca. 10 Kilometer.

Hverken Veje eller Befordringsmidler fristede paa Hr. Chrestens Tid til de lange Ture ud mod Sognets Ydergrænser.

En Indberetning, som Provst Stephansen omkring 1750, altsaa godt 100 Aar senere end Præsten Christen Hviid, har indsendt, supplerer Hr. Chrestens, idet Provst Stephansen nævner, hvor mange Husstande der er i Sognet samt giver enkelte kortfattede Oplysninger. Vi skal her med Provstens Stavemaade gengive, hvad han har indberettet (Tallene bag Stednavnene angiver Antallet af Husstande):

„Nygaard 1, Grauel 2, Helgaard 1, Hvolvig 3, Synderskov 2, Vodkier 2, Quddbøll 2, Gialdbæk 2, Moesgaard 1, Krog 2. Der holdes Færge eller stor Baad til de reisendes Overfart, naar høje Vande eller Isbrud indfalder, hvoraf svares Told til Stamhuset Lundenæs, ligesom ved Skjernbro.

Det stod i Avisen dengang —

Nedenfor bringer vi et Par smaa Glimt af Livet her paa Egnen for henholdsvis 100 og 50 Aar siden.

1842

Tirsdagen den 19de April: I en Artikkel om Hynping af Kartoffler: „Idet jeg forlader Kartofflerne, maa jeg dog for at oplyse, hvor vigtigt det maa være, at de ere ret meelrige, gjøre den Anmærkning, at man i gode Brænderier kan regne herved een Pot Brændeviin paa hvert Pund Kraftmeel, som Kartofflerne indeholde.“

Mandagen den 27de Juni førstkommande, Eftermiddag Kl. 4 slet bliver efter Begæring af Vedkommende holdet Licitation paa Herredernes Tingsted i Skjern Sogn over Opførelsen af en ny Udebygning i Skjern paa meget billige Conditioner, hvortil alle herved indbydes. Bølling—Nørre Herreders Contoir paa Petersminde i Skjern. — Hertz.

Fredagen den 8de Juli: Kirkesanger og Skolelærerembedet i Bølling er ledigt. Dets Indtægter er saaledes oppgivne: 1) 6 Tdr. 1 Skj. Rug og 6 Tdr. Byg in natura og 3 Tdr. Byg efter Capitelstaxt, 2) 6 Skj. Bygs Værdi, 3) Offer: 12 Rbd., 4) Kirkesangerløn: 10 Rbd., 5) Anordningsmæssig Fourage, Ildebrændsel og Skolelod.

Fredagen den 15de Juli. Indsendt: „Et simpelt Middel til at forhindre Oversvømmelse af Engene: Opførelse af smaa 1½ Al. høje Diger, der sættes i Udkanter af Engene.“

Tirsdagen den 19de Juli. Bekjendtgjørelser angaaende Præmier fra Directionen for Selskabet for Kreaturers Forædling i Bølling og Nørre Herreder: 1ste Pr. tilkjendtes Niels Buchs sorte Quie, 4 Aar gammel, med 4 Rd. — 2den Pr. tilkjendtes Mads Rahbæks to Quier med hver 3 Rd. — 3die Pr. tilkjendtes Peer Bøjlesens røde Quie med 2 Rd. — 1ste Pr. tilkjendtes Pastor Wilstrups sortbrogede Tyr med 5 Rd. — 2den Pr. tilkjendtes Michel Smedegaards røde Tyr med 2 Rd. 3 Mk. —

1892

Januar: 8. Influenzaen er for Tiden meget udbredt i Skjern. En Mængde Mennesker ligger til Sengs af den. — 11. Til Formand for Bølling—Sædding Sogneraad er valgt Sognefoged Mads Clausager. — Til Formand for Borris—Faster Sogneraad er valgt Søren Olesen, Tarp. —

Februar: 6. Frederik Jensens Hus paa Ahlregaards Hede og Chr. Jensens Sted i Hjojtorp er nedbrændt. — 4. om Aftenen nedbrændte den nybyggede skiferdækkede Skolebygning i Sædding. — 9. En ny Skyttekreds med foreløbig 20 Medlemmer blev oprettet i Faster.

Marts: 18. stiftedes i Dejbjerg en Skytteforening med 22 Medlemmer. Lærer Sand, Rabjerg, er valgt til Formand.

April: 27. For at Folk i Ringkøbing ikke skal gaa i den Formening, at de kan distancere Skjern, meddeles det i Dag, at der allerede Onsdagen før Paaske blev slagtet 3 Lam i Skjern — det største paa 29 Pund. Prisen paa Kjødet var 60 Øre pr. Pd.

Maj: 4. Hovedgaarden Dejbjerglund, hvortil hører 19 Tdr. Hartkorn, er af den vest- og sønderjydske Kreditforening solgt til den forrige Ejer og senere Bestyrer, Hr. Buch, for 75,000 Kr. Kreditforeningen har i flere Aar drevet Ejendommen.

Maj: 28. I Torsdags afholdtes i An-

Aagaard 2, Lindvig 1, Oddebæk 2.

De Stæder, som ligger norden Skjern Aa (er):

Borris (ved Kirken) 1, Allergard 1, Vindelbo 1, St. Gaasdal 2, Lild Gaarsdal 1, Egvig 1, Hjojtorp 4, Kvisthus 1, Kringeltoft 1, Fonager 2, Duedal 1, Grønborg 2, Dalager 7 (foruden 2de smaa Bostæder skrafhøj og Slikdal), Brunbjerg 1, Skobæk 1, ved Kirken bor Degnen, og er der 2de Huse hvorudi er Indsiddere, Sønderby 2, Agger 1, Tarp 4, Vesterby 2, Præstegaarden med 4 smaa Afbyggersteder paa Præstegaardens Mark. Develmose bestaar af 10 Beboere, hvoraf hver haver lidet Hartkorn.

Ingen Hospitaler eller Fattighuse.

Sognets Fattiges Antal er omtrent 20, hvoraf enhver Almisselem nyder aarlig efter sin Trang 2—4 til 20 Skæpper Korn, det halve i Rug og det halve i Byg, saa Sognets Udgift dertil bliver aarlig 16 à 20 Tdr., alt efter Afgrøden og de Fattiges Antal og Trang.

Sognets bedste Næring bestaar i Avlingen saasom Rug, Byg og adskillige Steder Havre, som dog er kun lidet, fordi Jorden mestendels er sandig.

Fiskeri eller Mineralier findes ikke.

Kornet sælges i næst Købstad, Ringkjøbing, som er fire Mil fra Sognet beliggende.“

Borris Andelskasse *har til Formaal:*

1. at ordne og lette Medlemmernes Pengeomsætning.
2. at modtage Foreningens aktive og passive Medlemmers Kapital til Forrentning. Der er specielt en Indlaans Konto for unge Medlemmer under 21 Aar.
3. at yde Kassekredit og Udlaan mod Pant eller Kaution til aktive og passive Medlemmer.

Kontortid: Tirsdag;
Torsdag og Lørdag
fra Kl. 9¹/₂—11¹/₂.

Omsætningen sidste Aar . . .	Kr. 7.579.857
Balance Konto	Kr. 610.911
Reservefond	Kr. 42.588

Provst Stephansens og Præsten Chresten Hviids Indberetninger giver imidlertid ingen som helst Oplysninger om de enkelte Gaarde og deres Beboere. Vil man derfor yderligere have Kendskab til disse, kan man med Udbytte fordybe sig i Matrikelsfortegnelser og Lundenæs's Jordebog. — Vi skal her gennem nogle faa Eksempler vise, hvilke Oplysninger der ad disse Veje kan opnaas. Af Matrikelen fra 1789 fremgaar saaledes, at Dalagergaard med dens 9 Tdr. Hartkorn da ejes af Seigneur Nybo; Aagaard beboes da af to Selvejere, der hver har 5 Tdr. 5 Skp. 1½ Alb. Hartkorn. Disse Ejere er Jens Olsen og Chr. Niensens Enke.

Gialdbæk beboes af to Fæstere, hver med 6 Tdr. 3 Skp. 2 Fdk. ½ Alb. Gaarden staar under Lundenæs, og Fæsterne var Laurs Olsen og Jeppe Jacobsen.

Quodbøll har ligeledes to Beboere, den ene, Jens Christensen, er Selvejer, medens den anden, Lars Jacobsen, er Fæster under Ahlergaards Gods.

100 Aar længere tilbage, nemlig Aar 1688, beboedes Dalagergaard af Laurs Jespersen, der med godt 8 Tdr. Hartkorn var Fæster under Dejbjerglund.

Aagaard havde da over 1 Tdr. Hartkorn, men var da en Fæstegaard under Lundenæs, og Fæsteren hed Jens Ollesen. — Ogsaa Gialdbæk stod under Lundenæs, og der var da tre Fæstere, nemlig Niels Laursen, Ole Olesen og Jens Pedersen. — Kuetbøll stod derimod under „Velbaarne Gjord Galt til Vimbggaard“, og iboedes af Morten Ollesen og Jens Sørensen. Kuetbøll var da paa 7 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk. Hartkorn.

Vimbggaard skal være Viumgaard i Sdr. Vium. Her boede Galter. Den sidste Galt blev dræbt af en Bonde omkring Aar 1700.

I 1498, altsaa endnu 200 Aar tidligere kan vi følge de samme Gaarde i Lundenæs's Jordebog.

Nis Olufsen i Dalager (Dalagergaard?) skal betale samme Afgift som Æski i Gialdbæk.

Fæsteafgifterne sammen med Tiender havde sikkert tynget Datidens Bonde mindst lige saa haardt som en Nutidsbonde tynges af Skatter og Prioriteter. Og Fattigfolk blev ikke forkælede, lige saa lidt som Bonden selv blev det. Indtraf Misvækst eller Kvægsygdomme var det ikke sjældent, at Bonden maatte ty til Tiggerstaven.

ledning af Majestæternes Guldbryllupsfest en Fællesspisning i Gjæstgiver Jensens Sal, hvor ca. 60 Personer, hovedsagelig fra Skjern By, var Deltagere.

Juni: 1. Telefonforbindelsen mellem Skjern og Borris Station og Borris Præstegaard er aabnet. — 29. Auktion over Værnengene afholdtes sidste Lørdag. Lejesummen gik omtrent 4000 Kr. ned, nærmest foranlediget ved at Stormen Dagen forud havde drevet Fjordvandet ind i den Del, som kaldes Skiddenbugt.

August: 13. En Hoppe, tilhørende Jens Peter Ostensen, Ganer, fødte i Torsdags et Føl, der var af almindelig Størrelse og velskabt, det levede i 1½ Time. Det højst mærkværdige ved Begivenheden var den Omstændighed, at det var 434 Dage siden, Hoppen havde været ved Hingsten.

Oktober: 3. Paa Finansloven for næste Aar foreslaar Indenrigsministeren en Bevilling paa 4850 Kroner til et Posthus i Skjern. — 8. holdt den i Foraaret i Sædding oprettede Gymnastikforening Opvisning med Præmieuddeling i Chr. Gammelgaards Lade. De optrædende havde gjort god Fremgang. Præmierne, der var skjænket af Pigerne, tilkjendtes saaledes: En Ekstrapremie til Lederen, Ungkarl Anders Thomsen, 1. Pr. Mejerist Andersen, 2. Pr. Ungkarlene Jens Kirkegaard og Jens Gammelgaard samt Drengen Jens Andersen, 3. Pr. Ungkarlene Jens Madsen og Jan Aas Jansen samt Drengene Kr. Jensen Kirkegaard, Karl K. Andersen og Kristian Kristensen.

November: 17. I Aftes opførtes for udsolgt Hus paa Skjern Teater Folkekomedien „En Kvinde af Folket“ og „Liv og Løjer i Skjern“. — 26. Den 15. afgik ved Døden forhv. Lærer J. Pedersen i Sædding. Han blev fulgt til sit sidste Hvilested af omtrent alle Sognets Beboere. —

Klüvers Hotel

BORRIS · TELEFON 25

*Paa Lager føres stadig de gængse Varer
i Korn og Foderstoffer:*

Kreaturfoderblanding, Hønsfoder
Strandskaller, Kødbenmel, Fosforsalt
og Mineralfoderblanding.

*Endvidere modtages Byg og Havre til
Behandling til Mel og Gryn*

Em. Villadsen

Skjern Mølle, Tlf. 21 · Bølling Mølle, Tlf. 34

— og nu.

Januar: Lokomotivfyrbøder Nikolajsen udnævntes fra 1. Jan. til Lokomotivfører — Kommis Alfred W. Andersen fik Patent paa en Emballage til Smørelolie. — Ved et Møde den 8. vedtog de Landmænd, der var paalignet Bidrag til Hvide Sande, at protestere mod Partsfordelingen. Skjern Kommune var paalignet 79.820 Kr. — F. D. F., de blaa Pigespejdere og de gule Spejdere havde den 12. Nytaarsparade med Marchtur og Gudstjeneste. — Maskinarbejder Chr. Gade bestod Svendepøve i København. — I Sogneraadsmødet den 13. forelagdes Kommunens Budget, der er steget med ca. 136.000 Kr. fra 549.415 til 686.300 Kr. — Dansk Betonvareindustri, Vestjysk Afdeling, der omfatter Ringkøbing og Ribe Amter fejrede den 15. sit 25 Aars Jubilæum i Skjern. — Pølsemaker Peder Pedersen, Svineslagteriet bestod Svendepøve med 34 Points. — Den 24. og 25. holdtes en Fjerkræ- og Kaninudstilling omfattende ialt 290 Dyr. — Natten til den 26. frøs det i Vestjylland 31 Grader, og der skabtes store Vanskeligheder for Gas- og Vandforsyningen.

Februar: De blaa Pigespejdere og de gule Spejdere holdt den 1. en Bazar, hvor der var stuvende fuldt Hus. — Haandværkerforeningen holdt Licitation over en Haandværkerstiftelse. Udgifterne androg ca. 97.500 Kr. — Jørgen Lange bestod Skrædernes Svendepøve med Ros. — Mange Vandværk frosne, en Vandvogn maatte forsyne ca. 100 Hjem med Vand. — Karl Lütken bestod paa Polyteknisk Lærestalt Eksamen som Bygningsingeniør med en fin 1. Karakter. — Lærerinde Frk. Betty Bjerg ansattes som Timelærerinde ved Kommuneskolen. — Jens Mulbjerg bestod Dyrslægeeksamen.

Fra Lem Kirke til Dalgasstenen.

Af fhv. Landstingsmand M. Degnboel, Lem.

En af de første Bøger, som H. C. Andersen har skrevet, havde den ejendommelige Titel „Fodrejse fra „Holmens“ Kanal til Østpyn-ten af Amager“. Jeg har tit tænkt paa, at det ikke altid er de lange Rejser, der giver det største Udbytte, men ofte de korte paa kendte Egne, naar man færdes med aabne Øjne og opladt Sind.

Derfor har jeg kaldt min lille Artikel: Fra Lem Kirke til Dalgas-Stenen. Jo ældre jeg bliver, desmere kommer jeg til at holde af Egnen herovre ved Heden, Engene og Ringkøbing Fjord, og to af de køn- neste Steder — synes jeg — er ved Lem Kirke og Dalgas-Stenen. Der- for vil jeg gerne sige et Par Ord om disse to Udsigtspunkter; maaske kan en eller anden ogsaa faa Øje for dem.

Det stærkeste Indtryk af Lem Kirke og Udsigten derfra fik jeg engang, da jeg stod sammen med en Mand, der lige var kommet fra Japan og havde været Jorden rundt. Da han stod paa Kirkebakken og saa Solnedgangen over Fjorden, Klitrækkerne i Vest og de store Hedebakker i Dejbjerg udbrød han: Jeg havde aldrig troet, her var en saa storslaet Natur.

Kirken ses nu viden om, før var den kullet, men i 1924 fik den et Taarn, hvorfra man har en Udsigt, som der sjældent findes Mage til. Og saa mindes man den gamle Skole med de to ejendommelige Lærere — Baadsgaard og Jon Højmark. De var saavist ikke Viden- skabsmænd — det være langt fra. Den gamle Baadsgaard er for Resten omtalt i Hardsyssels Aarbog som en „god og elskelig Mand“. Bøger havde han næsten ingen af, men han talte ud fra et langt Livs Erfaring. Han havde været med i Trears-Krigen og staaet under Olav Rye ved Udfaldet i Fredericia. Naar han hvert Aar efter Jul fortalte derom, saadan som en jævn Soldat fortæller, gav det os en Følelse af, hvad de havde ofret for deres Land. For sin Pligtopfyldelse havde han faaet Dannebrogskorset, hvilket gav stor Respekt.

Og saa havde vi „Jon“ som Andenlærer om Vinteren. Ikke lært det mindste! Hans Bogsamling bestod af Barfods Danmarkshistorie og Melbyes Kirkehistorie, men dem kunde han ogsaa til Gavns. Ikke alene var han en god Lærer, men vi saa op til ham, fordi han sammen

Fra 1. April:

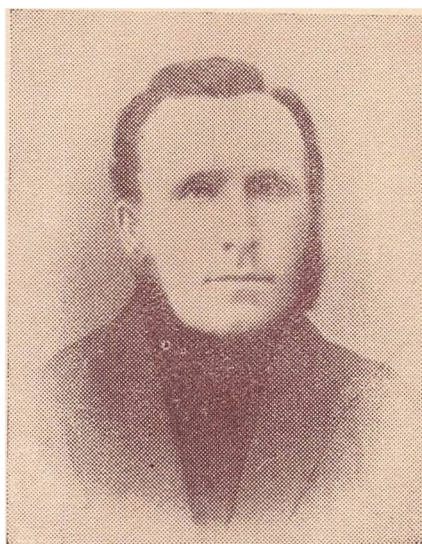
Skjern kommunale Mellem- og Realskole

modtager Oplandselever i Mellem- og Realskolen.

Indmeldelse til Overlæreren og Sogneraadet.

Lærer Baadsgaard og hans Kone.

Jon Mortensen.

med 3 Brødre var med i 64. Ogsaa fordi hans Fader, der var gammel Soldat, holdt Eksercits paa Skolepladsen med de modigste af Sognefolkene i 1848 for at føre dem mod de udbrudte Slaver fra Rendsborg og møde dem ved Skjern Aa, som Egnens Befolkning fordem, naar de vilde værne Hjem og Arne. Det havde vi Respekt for og syntes, det var et Par Lærere, som ikke var bange, og som nok var værd at ligne.

I Skolen fik vi undertiden Besøg af den i sin Tid her paa Egnen saa bekendte Præst, Henrik Bech, som skulde lære os nye Sange, da ingen af vore Lærere havde faaet Sangens Gave, og blandt de Sange, jeg husker bedst, var: „Fo ajle di smaa Blomster dæ dow æ te i Aar“ og da vi kom til Linierne: „Aa vil I bare venjte ino et lille koen, saa bliver Bonden Lanjets bedste Støtte“, saa følte vi, at det gav os en hel Løftelse, især da han sagde, at det var skrevet af en fynsk Bonde- mand. Og der blev Brug for Bøndernes Indsats. De havde udført et stort og slidsomt Arbejde med Jordens Forbedring, men saa kom en ny Opgave.

Pastor Bech fik et længere Besøg af en fremmed Mand, som fik stor Betydning. Det var Dalgas, og Resultatet blev Løvstrup Plan- tage, — takket være Dalgas' Besøg og Plantør Chr. Nielsens pligt-

— Sogneraadet anbefalede i sit Møde den 10., at der paa Grønlunds Hotel gives til- rejsende Gæster Tilladelse til at traktere indensogns Gæster i Dameværelset og Spisestuen. — Skjern Modellflyveklub startedes paany med Sv. Greig som For- mand. — F. D. F. slog Katten af Tønden den 15. og Kattedkonger blev Axel Frand- sen og Leif Hansen. — Fru Læge Hame reciterede den 16. en Afdeling norsk Ly- rik i Radioen. — Natten til den 18. op- stod der Brand i I. C. Sunesens Bageri; det kommunale Brandvæsen blev i Løbet af et Par Timer Herre over Ilden. — Den 26. dannedes Skjern Haandværker- og In- dustriforenings selskabelige Afdeling med 55 Medlemmer, til Formand valgtes Fotograf Graversen. — Den 27. var der Luftalarm fra Kl. 21,55—23,52.

Marts: Ligningsprocenten steg fra 8,0 til 8,4, skønt den virkelige skattepligtige Indkomst var 5.154.721 Kr. mod Aaret forud 4.670.394 Kr. — Sogneraadet fritog efter Ansøgning N. Chr. Mortensen, Smedegaard, for Hvervet som Medlem af Skolekommissionen fra 1. April. I Stedet valgtes Sognepræst S. Bækgaard. — I Er- hvervsraadets Møde den 19. valgtes Fa- briksinspektør Bidstrup til Formand. — Gasværket meddelte den 21., at der vilde være lukket for Gassen fra Kl. 22 til 6,15 Morgen. — En stor Luftværnsøvelse af- holdtes den 26., og den fik et fuldt ud tilfredsstillende Forløb. Kvindernes Be- redskabsjeneste sørgede for Maden til de 300 Deltagere — Flæskesteg og Kaffe. — Den 27. var der Afslutningsfest for 24 nye Samaritter, hvoraf 7 havde taget Eks- amen med Udmærkelse. — Haandværker- foreningens selskabelige Afdeling havde den 28. Stiftelsesfest og Dagen efter var der 10 Aars Stiftelsesfest i Landsjagtfor- eningens Skjern-Afdeling. — Den 31. kom Storken.

En Livsforsikring skaber

Tryghed i Tilværelsen

Henvend Dem til

Inspektør H. Bundgaard,

Skjern, Bredgade 40, Telefon 334.

April: Børnehjemmet „Rosengaarden“ er efter Forstander Anth. Madsens Ønske overgaaet til at være selvejende Institution. Pastor Bækgaard valgtes til Formand for Bestyrelsen. — Aarets første Laks blev den 7. taget i Skjern Aa. De 7½ kg indbragte 243 Kr. — Frk. Elisabeth Graversen bestod ved Teknologisk Institut Svendeprøve som Fotograf. — Frk. Harriet Pedersen opnaaede ved Aarhus Sproginstitut Udmærkelse med Guldmedaille i Stenografi. — I Paasken solgte Skjern Station for 8200 Kr. Billetter (i 1941 for 6200). — Den 12. konfirmeredes 22 Dreng og 18 Piger. — Frk. Marie Lindhardt bestod i Ringkøbing Sygeplejeksamen. — C. B.-Betjent A. Bjerglind styrkede ned indvendig i Kirketaarnet, og kom godt fra det. — Natten mellem den 17. og 18. var der Luftalarm Kl. 3,32—3,47. — Mandskoret „Brage“ havde den 21. Faneindvielse. — F. D. F. udvider Blokhuset i Stauning, saa der bliver 40 Sovepladser. — Den 25. blev Grundstenen lagt til Haandværkerstiftelsen. — Medlemmer af den kgl. Ballet gav den 27. en Balletaften for fuldt Hus. — Paa Højskoleforeningens Generalforsamling oplystes det, at Højskolehjemmets Udvidelse havde kostet 103.000 Kr.

Maj: En Indsamling til Fordel for finske Børn gav 3780 Kr., saaledes at der kunde tegnes ni Fadderskaber. — Jens Jespersen bestod Svendeprøve som Typograf. — Sydvestjysk Koncertorkester, der tæller 36 Musici, gav den 2. en Koncert i Skjern. — K. F. U. M. solgte sin Ejendom i Østergade til Installatør Th. Mikelsen for 22.000 Kr. — Den 5. holdt K. F. U. K. et Udsalg, hvorved der indkom Brutto ca. 2000 Kr. — Frk. Ella Skipper Petersen dimitteredes fra Snoghøj som Instruktør i Gymnastik og Haandbold. — I Sogneraadets Møde den 12. vedtoges

opfyldende Arbejde. Naar jeg ser paa ham og mine gamle Lærere, kommer jeg til det Resultat, at det ikke er den megen Lærdom, det kommer an paa, men at man har Troen og Viljen.

Og saa bredte Plantningen sig til Dejbjerg, og nu staar Dalgas-Stenen paa Dejbjerg Bakke, hvor man kan skue ud over store Plantningsarealer. Der siges af Digteren: „Endnu en Gang forynger sig gamle Danmarks Jord“ og ligeledes: „Der vokser Skov paa Heden, der vokser ogsaa Mænd,“ og det var særlig ved Dalgas' overbevisende Indflydelse, thi han var en af de faa, som havde Magt over Mennesker.

Jeg husker som Dreng, jeg var med min Morbroder til Møde i Herning, hvor Dalgas talte om Plantningssagen. De skeptiske Bønder mødte med Tvivl, men de gik derfra med Tro. De tog fat, og nu er Herningegnen forvandlet.

Denne Forvandling er ogsaa sket paa Dejbjerg Hede. Vi ældre husker jo, at Fangerne gravede Plantehuller, og jeg syntes, det var saa ret og rigtigt, at hvad de havde forbrudt mod Samfundet, sonede de ved at hjælpe til at faa Skoven frem.

Vi var nogle, der kom paa Cykle fra Skjern og gerne vilde vise Fangerne en lille Opmærksomhed ved at give nogle af de nærmeste et Par Ruller Skraatobak. Den iltre Opsynsmand kom med Protest og nedlagde strengt Forbud derimod, og paa mit Spørgsmaal om hvad ondt det vel kunde gøre, da det jo ikke kunde foraarsage Ildebrand som Røgelse el. desl. svarede han, at der inden i kunde være Fil eller Dirk eller andre „Udbrudsredskaber“. Nej, naar Plantagen siden brændte, var det ikke Skraatobakkens Skyld!

Jeg kan saa godt forstaa, at Skjernegnens Landboforening med dens Formand, H. Okholm, som i sin Tid satte saa mange gode Ting i Værk for Egnen og dens Befolkning, følte Trang til at dette Arbejde skulde have et synligt Minde.

Derfor rejste de Dalgas-Stenen i 1897.

De skriver derom i Jubilæumsberetningen ganske beskedent:

„1897 rejser Landboforeningen en Mindesten for Dalgas paa Dejbjerg Bakke, efter i 2 Aar at have anstrengt sig for at finde en passende Indskrift at sætte paa den, og endda blev den langt fra god.“

Ret morsomt nægtede „Foreningen til antikvariske Mindesmærkers Bevarelse“ Tilladelse til at anbringe Stenen paa en stor Kæmpehøj,

SKJERN OFFENTLIGE SLAGTEHUS

Svin til Hjemmeforbrug slagtes hver Fredag og kan afhentes samme Dag med alt, hvad dertil hører.

Ring til Tlf. 245 eller 198.

Fineste Afslagtning.

Lav Slagteløn.

som netop findes paa den Plads, man havde udset til den, og Landboforeningen maatte da bygge en Høj at rejse den paa, for at den ikke skulde forsvinde bag Omgivelserne.

Nu staar den der, høj og anselig, paa et af de Steder i Landet, hvorfra der er den videste Udsigt. Paa denne lynggroede Højslette, hvorpaa der findes enkelte bakkede Partier, prydet med talrige Kæmpehøje, havde fordum Rakkerne et af deres Hovedkvarterer her i Landet. Nu ejes den af Hedeselskabet, er allerede delvis tilplantet og vil udgøre en af Fremtidens store Skove i Vestjylland."

Inskriptionen, som de har spekuleret paa i to Aar, lyder saaledes:

E. Dalgas.

„Golde Hedes sløvende Væsen
sejrrig han overvandt.

Liv han tændte, Kæmperøsten
Vej til Folkets Hjerte fandt.“

Om de har været mer eller mindre heldige med deres digteriske Forsøg i de to Aar, maa enhver dømme om, det er vist ikke saa helt galt truffet — men en Ting trænger det til — nemlig at blive malet op.

Her ser man det mest afvekslende Landskab med rige Fortidsminder. Man mindes Historierne fra Natmændenes Færd, der var en Rædsel for mangan Bondekone, naar hun var ene hjemme, mens de andre var paa Engene. Man ser af de „Petitioner“, der indgik til Stænderforsamlingen i Viborg i Fyrerne, at Befolkningen herovre bad om Værn mod Natmændenes Omstrejfen.

Man ser mod Vest — histnede — Lavningen, hvor man fandt Dejbjergvognen, som nu er en af Nationalmuseets største Skatte og beundres af Folk fra alle Lande.

Kønnest er det at se Solen gaa ned og spejle sig i Fjorden ind under Velling og Stavning, og ligger man en stille Aften ved Højens Fod, kan man blive Vidne til Hedens rige Dyreliv.

Og saa Landskabet mod Nord og Øst. Man tænker paa den store Hedebrand, der rasede 4.—5.—6. August 1897 fra Faarborg og Nord for Lambæk, og Ilden var ikke til at standse eller slukke, før der kom en god Regn, thi da var Falck ikke kommet til Skjern, og han kunde vist næppe have klaret det.

Men saa kom Mourier-Petersens Plantage frem efter den Brand. Det er mest Fyr og Gran, man ser, men gaa til Letagergaard, der ser

det at lade Elektricitetsværket tilslutte Ringkøbing Amts Højspændingsværk. Udgiften var anslaaet til 130—150.000 Kr. — Ungdomsforeningen fejrede den 17. 25 Aars-Dagen for sin Bestaaen. — Ingeniør, cand. polyt. Kejser-Nielsen, Fredericia, udnævntes til Baneingeniør i Skjern. — Radioens Musikchef, Peter Gram, holdt den 20. Mikrofonsprøve med Mandskoret „Brage“. — Handelsskolen indstillede 13 Elever til Eksamen, og alle bestod. — Bibliotekets Udlaan var sidste Aar 42.389 Bind mod Aaret forud 35.383. — Skjern Museum fik en værdifuld Forøgelse bestaaende af ca. 220 Ravsmykker, der den 23. blev fundet i Borris Præstegaardsmose. — Den 30. havde K. F. U. M., og K. Udflugt til Nørholm.

Juni: Henrik Fr. Schelle Jørgensen, Aarhus, blev beskikket som Skorstensfejer. — Luftværnsdagen den 1. var ca. 600 Mennesker til Demonstration af Slukning af Brandbomber paa Markedspladsen. — En Indsamling til Sømandshjemmet i Hvide Sande gav i Skjern 552 Kr. — Bankassistent Johs. Olsen bestod Eksamen ved Bankskolen i København. — Samtlige uniformerede Pige- og Drengkorps holdt den 8. en Danmarksaften for ca. 700 Mennesker. — I Sogneraadets Møde den 9. blev Skoletandplejen overdraget Tandlæge Paludan-Laursen fra 15. August. — Handelsskolen holdt den 9. Afslutningsfest, ved hvilken det meddeltes, at Skolen næste Semester vilde blive Dagskole. — Den 11. var Kommuneskolens yngste Klasser paa Udflugt til Fods til Tarm. — Operainstruktør Johs. Fønss besøgte Skjern Teater for at se paa Sceneforholdene. — I K. F. U. K.s Have blev der fanget et „Døningehoved“. — Forstanderinde, Fru Poulsen, Telefoncentralen, blev forfremmet til Forstanderinde

Byens Folk køber fineste

Mejeriprodukter

Smør, Fløde, stassaniseret Sødemælk, Skummetmælk, Kærnemælk samt Ost for enhver Smag, fra

Ring til

Hovedudsalget,

Telefon 30.

Byens Mejeri

Vi har Vogne og Udsalg overalt.

Grønlunds
SKOTØJ

Carl Grønlund

TLF. 183

SKJERN

i Viborg, men foretrak at blive i Skjern. — Realskolebestyrer Bjerrum dirigerede den 21. i Herning Kirke en Koncert, der blev udsendt i Radioen. — Estrid Christensen (D. af Bankbestyrer P. Ing. C.), Poul Bjerrum (S. af Skolebestyrer B.) og Poul Christensen (S. af Urmager C.) tog Studentereksamen i Tarm. — Svend Strandbygaard bestod Lægevidenskabelig Embedseksamen med 1. Kar. — Den 22. havde Haveforeningen Udflugt til Lyhne. — Politibetjent Jacobsen blev forfremmet til Overbetjent. — — En Skjern Afdeling af Røde Kors dannedes den 26.

Juli: Overass. T. J. Frederiksen, Skagen, forflyttedes til Skjern Postkontor. — I et ekstraordinært Møde vedtog Sogneraadet at foretage en Udvidelse af de gamles Hjem. — 80 Drengene laa i Lejr i Stauning, hvor F. D. F. har sit Blokhus. — Den 11. var der Luftalarm Kl. 20,03—22,46. — Lidt senere var der igen Luftalarm, Kl. 0,28—1,29 (den 12.). — I Sogneraadets Møde den 14. vedtoges det at købe Realskolen og oprette kommunal Mellem- og Realskole. — Et Reservat for Ænder og andre Fugle blev paa Initiativ af Byens to Jagtforeninger indrettet ved Damsø.

man kønne og sjældne Træer, som Forstassistent Bloch har haft Mod til at plante, og hvad mere er — de har haft frodig Vækst. Og her ser man endvidere meget tydelige Spor af de gamle Oldtidsagre, saa baade dem og de mange nord paa ved Øster Lem viser, at man ogsaa i fjerne Tider har følt sig tiltrukket af Egnen i Lem og Dejbjerg.

Saadan en Sommeraften kommer der mange Stemninger frem, der ikke er lette at beskrive for en tør Vestjyde, men jeg synes, det er truffet saa rigtigt af en ung Hedebonde, Søn af den bekendte Hedeopdyrker Mads Christiansen, Donslund. Den unge Mands Digt er bl. a. at finde i en Bog om Hedebonder af Olaf Linck og lyder saaledes:

Det er Aften over Heden,
Tusind Stjerner bliver tændt
fjernt fra mig i Himmelrummet
og den travle Dag er endt. —

Her paa Hedens vide, store,
brede, tavse Sletter staar
jeg, mens Dagen skrider under
og mens alt til Hvile gaar.

Sagte suser gennem Lyngen
blidt den lette, bløde Vind,
som sig kærligt, nænsomt stryger
hviskende omkring min Kind,

og fortæller halvforglemte
Sagn fra længst forsvundne Aar,
mens jeg ene — tavs i Drømme —
stille her paa Heden staar.

Ingen Lyd igennem Aftnens
dybe Fred mit Øre naar —
kun den samme svage Hvisken,
som fra alt imod mig gaar. —

Som en Mor, der kærlig stryger
Haanden over Barnets Kind —
saadan virker Hedens store
Ro og Tavshed paa mit Sind.

Dejbjerg Bakker er et stort Stykke Romantik med mange gamle Minder. Maaske kan vi træffes der en Sommeraften.

AKTIESELSKABET VARDE BANK

(Stiftet 1892)

Aktiekapital 6.000.000 Kr.

Reserver 6.631.892 Kr.

SKJERN AFDELING

(Etableret 1903)

— den moderne Bank med de gamle Traditioner

Da Dalgasstenen rejstes.

Af Lærer A. Edsen Johansen, Jelling.

Tanken om at sætte et Minde for Oberstløjtnant E. Dalgas i den nye Plantage paa Dejbjerg Bakkerne er udgaet fra Propr. Hans Oxholm, Bøllinglunde. Han var dengang Formand for Bølling-Nørreherreders Landboforening og mente, at Landmændene i denne Forening burde rejse Mindet. Han udsendte Tegningslister til Tillidsmændene i alle Sogne indenfor de to Herreder og fik Stenhugger Gustav Johnsen, Skjern, til at skaffe en passende Sten og hugge den til.

Det viste sig imidlertid, at den Sten, G. Johnsen havde tildannet, duede ikke. Den var altfor lille og altfor tarvelig til at staa paa et saa fremtrædende Sted, og for saa betydelig en Mand. — Det er den, som nu staa øverst paa Mindet. — Der maatte derfor findes en anden. Og den blev fundet paa Løvstrupgaards Mark i Hanning Sogn tæt ved Skjern—Holstebro Landevej af Mads Chr. Madsen, som da havde Løvstrupgaard. Det var en fin og god Sten — ret stor — 3 Al. tyk og 3½ Al. lang. Den blev kløvet med to Kløft af Stenhugger P. Jørgensen, Silkeborg, og Midtstykket brugt. Vognmand Mads Bentzen, Faster, kørte Stenen til Dejbjerg Bakke, hvor Stenhugger P. Jørgensen fortsatte Arbejdet med at tildanne den. — —

Det var Okholms oprindelige Mening at sætte Mindet paa den nærmeste af de to Gravhøje lidt vestenfor Ringkøbing—Varde Landevej, men det tillod Hedeselskabet ikke. — „Man sætter ikke et nyt Minde oven paa et gammelt.“ — Det blev da overdraget Propr. Buchwald, Dejbjerglund, at bygge den Høj, hvorpaa Stenen nu staa.

Begge Stenene var færdigdannede i Juli 1897, og en Dag samledes en Snes Mænd fra Omegnen oppe paa Bakken og rejste dem. Det blæste stærkt den Dag og var køligt, men Arbejdet gik fornøjeligt og nogenlunde let — uden mindste Uheld. Bagefter indbød Propr. Viggo Bruhn, Skindbjerg, hele Selskabet til en Middag hjemme hos sig.

Afsløringsfesten fandt Sted i Begyndelsen af Juni 1898, men det fremgaar ikke af Regnskabet, hvad Dag det var — vistnok i Nærheden af Grundlovsdagen. Der var mødt en stor Forsamling rundt om fra til Festen. Alle beundrede den storslaede Udsigt fra Bakken langt ud over Egnen, og beklagede kun, at det var saa besværligt at naa derop. Herredsfoged Meyn fra Skjern holdt en af sine Taler her. Han vilde citere St. Blicher, men havde glemt Citatet. Det vakte megen Muntherhed.

Proprietær Okholm gjorde i denne Sag et stort og fortjenstfuldt Arbejde baade med at faa indsamlet de nødvendige Penge, som flød meget sparsomt ind fra det store Område, og for at faa vakt Interesse for den. Det er næsten vemodigt at se, at der i Sogne som Sædding og Faster kun kan samles 8—9 Kr. til det Formaal. Man kan bedre forstaa, at de gode Mænd i Bork og Lyhne vil nøjes med 3 Kr. og 75 Øre. — Og dog, naar man tænker paa den store Plantingssag, hvor fattigt. Saa svært var det altsaa ogsaa for Dalgas at naa igennem med sine Planer for at klæde Jyllands øde Egne med Ly og Læ. — Jeg er derfor glad ved, at Okholm en Dag kom ind til mig, og at jeg

August: Ingeniør Vagn K. Jacobsen blev ansat ved Færdselspolitiet. — Trommeslageren i Frederikssund døde, og Saldemager Wägener i Skjern er derefter Danmarks sidste By-Trommeslager — ifl. Socialdemokraten i København. — Arbm. Bendix Mathiasen blev i Sogneraadets Møde den 11. ansat som Pedel ved Kommuneskolen fra 1. Okt. Der var 28 Ansøgere. — K. F. U. K.-Spejdere havde d. 23. Stiftelsesfest. — Den 24. var der i Radioen Transmission fra Højskolehjemmet, hvor Mandskoret „Brage“ sang en Række Sange. — Den 30. afholdt I. S. Fagenes Fest med en Række Sportskampe og Konkurrencer.

September: Teknisk Skole begyndte det nye Skoleaar med 55 Elever. — Biblioteket modtog i Statstilskud for 1942 3384 Kr. — En gul Norbagger blev den 4. optaget som Hittegods paa Bredgade og indbragt paa Politistationen — der dog lod den opstalde paa Missionshotellet. — Sogneraadet vedtog i sit Møde den 8. sammen med Ringkøbing at ansætte en Sundhedsplejerske — efter senere Bestemmelse fra 1. April. — Ogsaa i Skjern var der den 10. partiel Solformørkelse Kl. 17,08—19,02. — Den 12. kunde De gamle Hjem holde 25 Aars Jubilæum. — Elektriker Poul Knudsen ansattes som Reservebetjent med Station i København. — Ved Høstoffer i Kirken den 20. indkom 2118 Kr. — Bølling Nørre Herreders Landboforening holdt den 23. og 24. Planteavlsudstilling i Skjern. — Den 24.

L. P. Lauritsen

Telefon 66

Telegram-Adr.
Kurvemagasinet

Skjern

var der Luftalarm Kl. 1,36—4,56. — Paa Kongens Fødselsdag, den 26., indviedes Haandværkerstiftelsen (Se andet Steds i „Aarbogen“). — Samme Dag om Aftenen afholdt K. F. U. M. og K. og F. D. F. en Danmarksaften. — Den 27. var der Luftalarm Kl 1,44—3,20. Lufttrykket ved en Bombeeksplosion i Kyvling var saa kraftigt, at en Butiksrude hos Damefrisørinde, Fru Tetzschner, Jernbanegade, sprængtes — 5 km i Luftlinie fra Nedslagsstedet. — Hans K. Jakobsen bestod Svendeprøve som Elektriker med Karakteren: Veludført Arbejde.

Oktober: 4. Oktober konfirmeredes i Skjern Kirke 19 Piger og 17 Dreng. — Skrædersv. Jørgen Lange dimitteredes fra Haandværkerskolen i Hadsten med Karakteren ug? — Maskinarbejder Karl Georg Olesen blev antaget som Reservebetjent. — S. C. uddelte den 10. 38 Idrætsmærker til 34 Mænd og 4 Kvinder. — I Sogneraadets Møde den 13. vedtoges det, efter nogen Diskussion, at optage et Laan paa 125.000 Kr. til Udvidelse af De gamles Hjem. — Det kgl. Teater gæstede den 13. Skjern Teater og opførte „Ungdom og Galskab“ med fornemme Kræfter. Med Tourneen fulgte 25 Medlemmer af Det kgl. Kapel dirigeret af Johan Hye Knudsen. — Den 19. og 20. var Husvagterne til Gasmaskeprøve, der afholdtes i Kirkeskolen. — F. D. F. markerede Landsforbundets 40 Aars Fødselsdag den 27. med en Festlighed. — Ved en Landsindsamling til de kronisk Syge indkom i Skjern Sogn 1505 Kr. — Frk. Bodil Jensen, Skjern Apotek, bestod den farmaceutiske Medhjælpereksamen med en fin 1. Karakter. — To Heste hoppede den 30. af et Godstog mellem Dejbjerg og Skjern; de kom senere selv travende ind paa Skjern Station — ad Sporene. — Mogens Hjorth Christensen bestod Svendeprøve som Slagter med fint Resultat.

November: Frk. Maria Mejner, Bent Herborg Olesen og Werner Elkjær Husted bestod Handelseksamen ved Den jyske Handelshøjskole i Aarhus. — Chr. Dalgaard blev ansat ved Politiet. — Et Samaritterkursus med 27 Deltagere begyndte den 4.; i Løbet af faa Dage voksede Antallet af Deltagere til 60. — Ved et Skovtofte-Udsalg den 6. indkom 2770 Kr. — Den 88-aarige fhv. Kæmner, Chr. Gade, styrtede den 8. mod en Butiksrude, saa den knustes — men uden at han selv tog Skade. — Murerm. Christianus Nielsen blev beskikket som Vurderingsmand i Jysk Grundejer-Kreditforening — og Malerm. Rostrup som Vurderingsfor-

Regnskabet for Mindesmærket er følgende:

Første Indsamling:		Udgifter:	
I Bølling Sogn	20,25 Kr.	Niels Sandager for Jordarbejde	10,00 Kr.
I Sædding Sogn	8,75 -	Buchwald, Dejbjerglund	104,80 -
I Faster Sogn	9,50 -	Stenhugger P. Jørgensen	104,50 -
I Hanning Sogn	12,70 -	Gustav Johnsen, Skjern	49,00 -
I Stavning Sogn	14,60 -	Mads Bentzen, Faster	20,00 -
I Skjern Sogn	23,00 -	Bekendtgørelser	5,12 -
I Borris Sogn	11,00 -	Mads Chr. Madsen, Løvstrupg.	20,00 -
I Dejbjerg Sogn	41,50 -	Maler Westergaard, Skjern ...	2,50 -
I N. Bork Sogn	3,75 -	Bruhn, Skindbjerg f. Lærred ...	2,00 -
I Lyhne Sogn	3,20 -	Porto	0,50 -
I Strelluf Sogn	10,00 -		
Anden Inds. ved Chr. Sand i Dejbjerg:			
Hanning og Skjern	60,90 Kr.		
Landboforeningen	25,00 -		
Afsløringsfesten	80,25 -		
To Bidrag	4,50 -		
	Ialt	Ialt	318,42 Kr.
	328,90 Kr.	Overskud	10,48 Kr.

fik Lov til at hjælpe ham lidt, og at være med i det gode Arbejde at rejse Dalgas en Sten, der var ham nogenlunde værdig.

Tegningen til Stenen og Inskriptionen har jeg lavet. Vi døjede en Del med Indskriften. Der var et Ord af Dalgas om: „— *Hedens onde Princip*“ — som Okholm vilde have paa Stenen, men man maa nu engang ikke gerne bruge fremmede Ord paa en dansk Mindesten, aller mindst, naar det drejer sig om en saa dansk Mand som Dalgas, til og med, naar det er et saa vanskeligt Ord som — *Princip*, der kan tydes forskelligt og slet ikke efterlader nogen klar Forestilling, hverken hos den, der bruger det, eller hos den, der hører det. Jeg fandt, at det, som Dalgas har tænkt med Ordet, er *Hedens Væsen* og *Vilje* til at *sløve* og *dræbe* alt omkring sig og blive *eneraadende*. Den dræber endogsaa den Muldjord, hvori den selv gror, saa ingen andre Planter kan trives paa den, men sygner hen. Og den sløver selv Menneskene, saa de taber baade Lyst og Mod til at give sig i Kast med at dyrke Jorden op. Det er haabløst. — Saadan er Lyngens Væsen. Og saa fandt jeg, at Ordet *Princip* maatte blive til — *Golde Hedens sløvende Væsen*. —

Fra Halvfemserne. — Et Minde.

Af Lærer A. Edsen Johansen, Jelling.

Det var i Efteraaret 1891, jeg første Gang saa Skjern. Jeg søgte Embedet ved den nye Byskole, og kom gaende øst fra ad en smal Vej over Heden ude fra Niels Vendelbo's Gaard ved Borris Skel. Det var til at begynde med kun et Par enlige Hjulspor i Lyngen, men efterhaanden blev den bedre, jo længer jeg kom vestpaa.

Det var smukt Vejr. Det var en af disse kønne Septemberdage med klar Luft og høj Himmel, som gør Vestjylland saa tiltalende, selv om de ogsaa med lidt Vemod minder os om, at den gode, milde Sommer er ved at glide bort. Foran mig laa Skjerdalen i hele sin Bredde, og med hele sin særprægede Natur — en mægtig Flade, næppe mere end nogle faa Meter over Havet, men jævnt skraanende ud mod Fjorden langt, langt borte. Midt i denne Flade, hvor intet hindrede mit Øje i at se, hvad det vil, ligger Byen med Formiddagssolen lysende paa sine røde Tage.

Skjern var dengang en ung By, men en By i stærk Udvikling. Den begyndte, da den vestjydske Landevej, Ringkøbing—Varde—Ribe, blev anlagt i 1850erne. Den fortsatte, da Vestbanen blev aabnet 1874, og den tog Fart, da Tværbanen Skanderborg—Skjern kom til 1881. Denne hastige Udvikling var let kendelig. Husene var gennemgaaende lave og billige — uden arkitektoniske Prydelser, som om man har skyndt sig med at faa dem færdige, og de ligger klemmt sammen Side om Side langs Landevejen — en lang Række fra Byskolen i Nord til Dalgaards Garveri ved Kirkeaaen i Syd. Det ældste er Skomager Outzens lille straatækkede Hus fra 1852. Saa kommer gamle Købmand Hansens Handlungsgaard, der i sin Tid drev Handel paa Flensborg. Og saa kommer i hurtig Følge alt det øvrige med Kro og Vejrmølle, Station og Thinghus, Tømmerhandel og Jernstøberi, og mange andre Virksomheder, som hurtigt slog Rod og skabte sig en udstrakt Kundekreds fra de omliggende Sogne. Det var unge Mennesker, der slog sig ned. De kom fra alle Egne af Vestjylland og bragte med sig baade Mod og Vilje til at tage fat og udrette noget. — —

Langs den vestlige Side af Landevejen løb endnu den gamle Vejgrøft og dannede Skel mellem Byen og Banen. Den havde ingen Be-

mand. — En Skiløberforening dannedes den 25. med F. H. Nielsen som Formand. — Ved Folketællingen i Skjern i November var Indbyggerantallet i Byen 3196 (i 1941 3123) og i Landdistriktet 804 (i 1941 821) — ialt 4000.

SØLVBRYLUPPER

Juli: 27. Lærer D. P. Andreasen og Hustru, Skjern.

Oktober: 7. Fiskehandler Chr. Kousgaard og Hustru. — 12. Pakmester Th. Jørgensen og Hustru, Pileallé.

November: 4. Tømrerm. Anthon Andersen og Hustru, Nygade. — 27. Produkthandler M. Hansen og Hustru, Enghavevej.

JUBILÆER

Januar: 18. Overportør H. C. Hansen, 25 Aar ved D. S. B.

Maj: 2. Fru Dagmar Ebbesen, 25 Aar ved D. S. B.

Juni: 1. Lærer D. P. Andreasen, 25 Aar som Lærer ved Skjern Kommuneskole.

August: 10. Jernbanepakmester E. T. Jørgensen, 25 Aar ved D. S. B. — 28. Trafikassistent A. S. Grøn, 25 Aar ved D. S. B.

Oktober: 1. Maskinarbejder Jens Poulsen, 40 Aar paa Maskinfabrikken „Herborg“.

November: 1. Bestyrer Carl Christensen Ganer, 20 Aar hos Gdr.ske Maren Rahbæk.

ÆGTEVIEDE PAR 1942:

Januar: 1. Frk. Mathilde Mathiasen, D. af Farver A. M., Skjern, og Slagtermester Frands Chr. Laursen, Vejle. — 11. Frk. Maren Ankersen, D. af Depotarb. S. J. A., og Slagtermester Sigurd Peter Kold, Bøvling. — 25. Husbestyrerinde,

Hugo Holmstoel

Skjern. Telefon 1

Jern- og
Staalforretning

H. C. Kristiansen

E. Jensens Eftfl.

Østergade 32 · Telefon 204

Vand og Sanitet
Centralvarme
Maskinarbejde
Elektrisk Svejsning

Frk. Elvine Marie Pedersen og Bane-næstformand Albert Peter Christiansen. — 25. I Højmark Kirke Frk. Agnes Nielsen, Lem, og Tage Ingesen, Skjern.

Februar: 24. I København Frk. Alikka Nielsen og Skomager Hans Ingemann Madsen, S. af Skomager P. N. M., Skjern. — 28. Frk. Grete Maren Kirstine Nielsen, Ringkøbing, og Stationsarb. Ejgon Jens Hakon Bertelsen, S. af Banearb. O. B., Skjern.

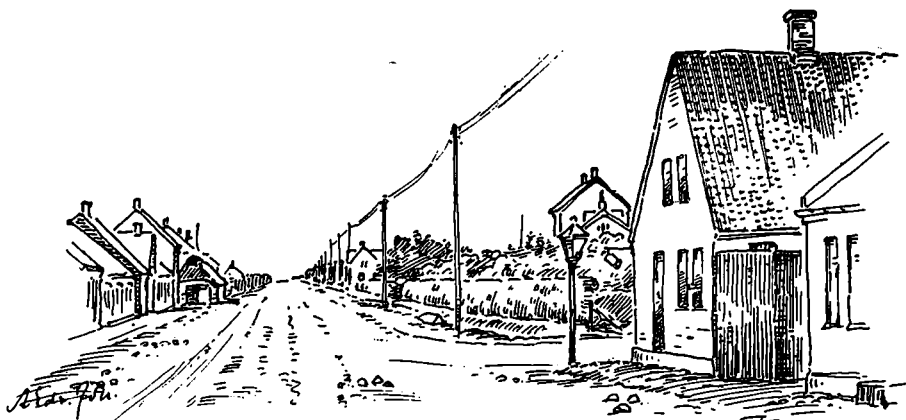
Marts: 29. Fru Ane Kirstine Høj og Savskærer Andreas Jakobsen.

April. 2. Frk. Ellen Elisabeth Jakobsen, D. a. Savskærer A. J., og Cyklehandler Svend Busk Andersen. — 26. I Finderup. Frk. Maren Jensen, Hanning, og Kommis Jens Finderup Bagger Jensen. — 30. I Nr. Nebel. Frk. Emma Kristine Jensen, Sædding, og Politibetjent Kjeld Hansen.

Maj: 1. I Sct. Nikolaj Kirke i Kolding. Frk. Karen Margrethe Knudsen, Kolding, og Læge Andreas Jensen. — 3. I Lem Syds. Frk. Anna Øllgaard Ebler, Udstrup, og Gdr. Rich. Bæch, „Bakkelide“. — 10. Frk. Kirstine Halkjær Kristensen, D. a. Ldm. K. A., Aanum, og Gdr. Hans Jørgensen, Skyggehus. — 10. Frk. Kaja Jensen, D. a. fhv. Gdr. Jens Ole J., og Gaardbestyrer Sigurd Brøchner Jensen, Flø, Brande. — 30. Frk. Jenny Irene Marie Christensen, D. a. Maskinarb. Charles C., og Stationsarbejder Kristian Lykke Kragelund Thorsen, Esbjerg, S. a. Banearbejder T.

Juni: 11. Frk. Anna Gammeljord Larsen, D. a. Gdr. Jens Peder L., Ganer, og Handelsmedhj. Hjalmar Villiam Lauridsen, S. a. Fabrikant L. P. L. — 28. Frk. Maren Ingrid Madsen, D. a. Lagerist M. V. M., og C. B.-Betjent Henry Vestergaard Hansen. — 4. Frk. Ingeborg Bjerum, D. a. Skolebestyrer B., og cand. theol. Frede Lykkegaard, København. — 5. Frk. Esther Margrethe Hansen, D. a. pens. Overpostbud P. O. H., og Arbmd. Julius Mulbjerg Jensen. — 11. i Aarhus Frk. Grethe Bahn, Aarhus, og Dyrslæge L. A. Arup. — 12. i Aal Kirke Frk. Karen Thim, Oksbøl, og Typograf Kaj Jensen. — 26. i Ramme Kirke Frk. Marie Præstgaard, Ramme, og Snedkersv. Johs. Sunesen. — 29. Frk. Oline Johanne Madsen og Arbmd. Niels Peder Lauridsen.

August: 8. Frk. Anna Rigmor Jensen, D. a. Arbmd. O. D. J., og Arbmd. Johannes Kristen Marinus Knudsen, Herning. — 9. Frk. Dagny Holm Christiansen, D. a. Cyklehandler N. C. Holm C., og Assistent Julius Gustav Jensen, København. — 22. Frk. Herdis Lilly Niel-

tydning som Grøft. Der var aldrig Vand i den, og Vejvæsenet lod den passe sig selv. Statsbanen havde plantet en Tjørnehæk langs Skellet, og denne Hæk var nu mandshøj. Bagved Hækken havde gamle Kaptejn Jensen anlagt en smuk Have med Læbælte og Frugttræer, og derinde gik den gamle Skipper og puslede med sine Poder og delte ud med rund Haand baade Frugt og Blomster til Venner og Bekendte. Den Hæk og den Have var det luneste Sted i Byen mod den stride Blæst ude fra Fjorden og Havet, og deraf benyttede Genboerne sig. De slog et Par Pinde ned ved Hækken, lagde en Stump Fjæl over, og saa var det en Bænk, hvor de kunde sidde i Læ og ryge deres Aftenpibe. Ogsaa Børnene yndede den lune Vejgrøft og gjorde den til Legeplads. Derved mistede den en Del af sit oprindelige Præg og var nærmest et Slags Overdrev, hvor man smed fra sig, hvad der ikke var Brug for, uden at nogen gjorde Indvendinger.

Men saa skete det en Dag, at der kom en Spillemand til Byen — en rejsende Snedkersvend. Han havde vandret vidt omkring og var nu paa Vej hjem. Midt paa Eftermiddagen kom han ind i Skolegaarden og gav sig til at spille paa en lille Mundharpe. Det lød baade fint og kønt. Vi lukkede Vinduerne op, standsede alt Arbejde og gik ud til ham. Og dér stod han saa — solbrændt og pæn — midt paa Pladsen, omringet af hundrede Børn, af Lærere og Lærerinder og spillede den ene Melodi kønner end den anden. Det var en sand Oplevelse for hele Skolen.

Og samme Aften sad han henne paa Grøftekanten ved Tjørnehækken lige ud for Bøllingvej og spillede videre. — Smaa Aftensange af Ingemann, Salmemelodier og Fædrelandssange imellem hinanden. — Jeg véd ikke, hvordan han bar sig ad, men det lød, som om han kunde blæse paa flere Toner samtidig, — lave hele Accorder og smukke Harmonier som paa et lille bitte Orgel, og saa kunde han ved et lille Mellemspil gaa fra den ene Melodi til den anden uden Stop. Han var en ren Mester til det. Og rundt om ham stod igen en Skare Mennesker — yngre og ældre — og lyttede musestille til hans Spil. — Det var som en hel lille Aftenandagt. Ingen sagde noget. De bare lyttede, saa længe han spillede, og da han omsider holdt op, var det næsten mørkt. — —

Jeg véd ikke, om der maaske ved denne Lejlighed hos en og anden opstod en Tanke om at faa denne Grøft fjernet, men jeg kunde godt tænke mig det. Dens Uorden og Vanrøgt passede saa yderst daarligt til alt det kønne og rene, hans Spil havde vakt til Live i Sind og Sjæl,

at der maatte ske en Forandring. Længe efter huskede man ham, som han sad der — saa stiltfærdigt og beskedent og spillede — uden Krav til nogen af dem, men bare spillede. — Han var jo noget af en Kunstner. — Og et godt Menneske maatte han være, hvis Lyst det var at færdes og leve i den Verden, hvor alle disse Melodier hørte hjemme. — Og saa laa dér — lige ved Siden af ham — Potteskaar og Blikspande og Pinde og Skrammel. — Sandelig; — det passede ikke sammen. Det var grimt. Det var næsten en Skam. — Her paa det køneste Sted i Byen.

Men i alt Fald. Der blev nogen Tid efter dannet et Udvalg til at tage sig af Grøften, — jeg tror med Købmand Hans Bank i Spidsen. Vi fik Tilladelse af Vejvæsenet til at fylde Grøften paa den Betingelse, at den eventuelle Gangsti, der blev dannet, laa i fuld Højde med Vejbanen og forsynedes med Rendesten og Kant. Vi maalte Grøften op fra Stavningsvej til Hedeveg Wittendorf, — længer turde vi ikke gaa — købte Jord af Mikkel Kousgaard lige nordfor Byskolen, og forhandlede med Vognmændene om Jordkørslen. Vi var ivrige for Tanken, og mente i vor barnlige Tro, at hele Byen stod bag os, og at det vilde blive let at samle de nødvendige Penge.

Men saadan gik det ikke.

Skjern var endnu, trods alt, en lille By — og en ung By. Borgerindet var endnu ikke saa rodfæstet, at den solidariske Følelse var bleven sig bevidst. En Del undslog sig helt. De fik aldrig Brug for den Gangsti, der laa langt fra deres Hus, mente de. Andre forsikrede,

sen, D. a. Arbmd. Laurids Peder N., og Blikkenslagermester Ejler Jørgensen, Tarm. — 23. Frk. Kamma Johanne Thorup, D. a. Arbmd. Ejnar T., og Mekaniker Børge Marinus Sørensen, Spjald. — 23. Frk. Ingrid Marie Bank Rønne, D. a. Fru Elisabeth Bank R., og Ekspedient Hans Bank-Mikkelsen, S. a. Buntmager M. K. M. — 29. i Dejbjerg Kirke Frk. Maren Kirstine Jensen, D. a. Chauffør Marius J., og Lokomotivfyrb. Herluf Bang Madsen. — 30. Frk. Karen Buur Stobbe, D. a. Redaktør J. M. St., og Sognepræst Otto Bertelsen, N. Vium.

September: 27. Frk. Lilly Agathe Knudsen, D. a. Banearb. K. M. K., og Bagermester Herman Møller Thomsen.

Oktober: 11. Frk. Esther Elisabeth Kjeldsen, D. a. Arbmd. J. M. K., og Søfyrbøder Kaj Hansen, København. — 28. i Brejning Kirke Frk. Tinna Lauridsen, Brejning, og Gdr. Andr. Pedersen, Hedeby.

November: 1. i Ulfkjær Kirke Damefrisørinde Frk. Rita Sørensen, Ulfborg, og Farver R. Mathiasen. — 8. i Stauning Kirke Frk. Anna Jensen, Stauning, og Telefonarbejder Tage Bentsen.

Trælast + Bygningsartikler + Støbegods

Insulite og Danatex Isoleringsplader. — Masonite og Cembrit Beklædningsplader. — Brændt Kalk og Hydrat Kalk. — Cement. — Glasserede Rør. — Tagpap. — Tagtjære. — Carbolinium. — Krydsfiner. — Væg- og Gulvliser.

Kul, Koks og Briketter.

Lager fra Hess, Vejle, og Morsø Støbegods.

Aktieselskabet

Hans Banks Efterfølgere

Skjern - Telefon Nr. 5

D. a. Skomager N. D., og Fabriksarb. Egon William Bork, Kolding. — 14. Frk. Meta Marie Lindhardt, Sygeplejerske, Vester Vedsted, D. a. Murer L., og Assistent Jens Bjerg Grønberg, Ringkøbing. — 15. Frk. Mary Lunde Christiansen, D. a. Chauffør Bertel C., og Maskinarb. Richardt Jensen, Skjern.

Haandværkerstiftelsen i Skjern.

Af Cementstøber O. K. Nielsen.

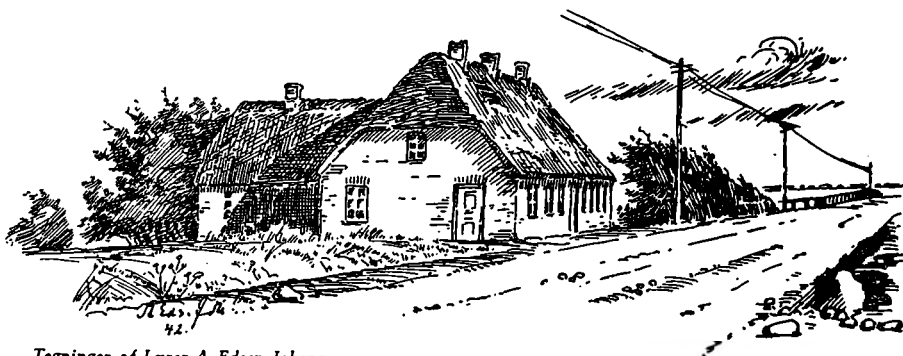
Paa Haandværkerforeningens Generalforsamling den 10. Februar 1938 blev der forelagt og vedtaget Love for Skjern Haandværker- og Industriforenings Bøllig- og Hjælpefond, og deraf ser man, at en af de vigtigste Opgaver var at faa rejst en Stiftelse, og man overdrog med det samme de Værdier, man ejede i Foreningens Ejendom Nygade 31. Ved en Rateindbetaling i 3 Aar blev der omkring Nytaar 1939 tegnet over 4000 Kr. ved Foreningens Medlemmer og senere blev dette forøget saaledes, at Beløbet var steget til 5500 Kr. i Efteraaret 1941, da Indsamlingen sluttede.

Paa dette Tidspunkt stod Bestyrelsen med en foreløbig Tegning til en Ejendom med 8 Lejligheder og søgte en Forhandling med Sogneraadet for at opnaa Støtte, og Resultatet blev, at Sogneraadet i Decembermødet 1941 bevilgede 15,000 i Tilskud paa Betingelse af, at Byggeriet tilendebragtes inden Udgangen af 1942.

Den 17. December var Foreningens Formand sammen med Folketingsmand Jens Sønderup i Indenrigsministeriet for at faa Klarhed over, hvor meget Støtte og Rentelettelser vilde betyde, og hvor stort Beløb Staten vilde anbringe i 2. Pant.

Efter saaledes at have sikret sig de nødvendige Penge lod Bestyrelsen udarbejde Tegninger til en Ejendom med 10 Lejligheder og lod afholde Licitation 2. Februar 1942.

Arbejdet blev overdraget: Muremester Christianus Pedersen. Tømrerarbejdet: M. Clausager, A. Andersen, M. Vestergaard. Snedkerarbejdet: P. Pedersen, P. Bisgaard, Chr. Pedersen, Meldgaard Jacobsen. Blikkenslagerarbejdet: Oscar Wagener. Vand og Sanitet: Chr. Gade, P. C. Høgsberg, E. Jensen. Smedearbejdet: E. Jensen, A. Flodgaard. Glarmesterarbejdet: E. Federau. Malerarbejdet: Herborg Pedersen, E. Hansen, M. Stahl, E. Federau. Elektrisk Installation: M. Nielsen-Bonde, Th. Mikkelsen. Kloak: J. Sølund. Projekterende Arkitekt: Aage

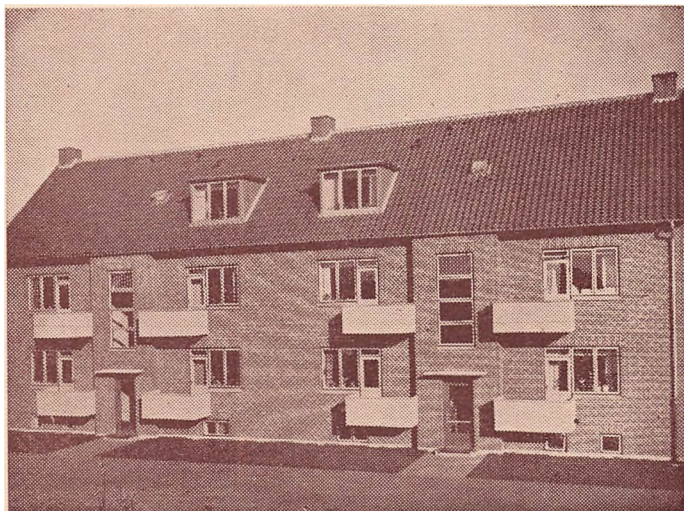

Tegninger af Lærer A. Edsen Johansen.

at de aldrig vilde sætte deres Ben paa den og bad sig derfor fritaget. Og Resten gav kun yderst smaa Bidrag — 50 Øre, eller, naar det kom højt — en Krone. Vi maatte ud med Hatten tre—fire Gange, og vi blev efterhaanden næsten lidt ilde set, naar vi kom igen. Vi søgte Hjælp hos Sogneraad, Amtet og Sparekassen og fik smaa Tilskud. — Og saadan gik — „baade Vinter og Vaar, og Sommeren med — og det hele Aar“, — inden vi naaede i Land. — Nu bagefter tænker jeg sommetider paa den Forandring, der er sket paa det Omraade. Nu er det Amtet og Byraadene, der anlægger Gangstier langs Vejene — de samme Myndigheder, som dengang knap kunde tænke sig at yde en fattig Skærv dertil, og hjælpe et lige saa fattigt Udvalg, der havde povet sig lidt længere ud, end det kunde bunde.

Dog, omsider blev Grøften fyldt, og Gangstien anlagt, og Træer plantet langs ad den — unge ranke Elmetræer. Og dermed var den Sag løst, som vi var gaaet i Selen for. — — —

Og saa gik Tiden. De unge Træer groede frodigt i den løse Jord. De gav efterhaanden lidt Skygge og Læ, og det blev morsomt at gaa hen under dem. Gaden fik et nyt Præg, — et venligere Præg, der løftede Byen et lille Skridt opad. — Lidt efter lidt naaede Kronerne sammen. Det blev til en Allé, hvor Børnene kunde lege, og Gammel-folk færdes uhindret. Det gav Lyst til at fortsætte, og saa fortsatte de. Først ned til gamle Købmand Hansen. — Saa til Kirkeaaen. — Og saa dannedes der en Forening til — *Byens Forskønnelse* —, der byggede videre helt ud til Plantagerne og Engene. — Og nu staar der hvidmalede Bænke med Navn paa langs ad. — Det ser godt ud.

Skjern Realskole bliver kommunal.

Af Red. J. M. Stobbe, Skjern.

Aret 1942 betyder et Vendepunkt for den højere Undervisning i Skjern, idet Skjern Sogneraad i dette Aar har vedtaget at købe Skjern Realskole til Overtagelse 1. April 1943.

Tanken om en kommunal Realskole i Skjern er ikke ny. Allerede i 1910 førtes Forhandlinger med daværende Undervisningsinspektør for Mellem- og Realskolerne, Professor, Dr. phil. Rønning, og disse resulterede i Indførelse af udvidet Undervisning (Sprog og Matematik) i Skjern Byskole.

I 1915 aflagde Professor Rønning efter Indbydelse af Skjern Skolekommission et Besøg ved Skolen, og efter dette Besøg skulde en Afgørelse om Ordningen af Skoleforholdene finde Sted i Sogneraadet; men forskellige Ting bevirkede, at Sagen blev skrinlagt.

I 1918 førte en Kreds af Byens Folk den Tanke frem at oprette en privat Realskole i Skjern, og der blev dannet et Interessentskab, der skulde realisere Tanken. Pastor (senere Provst) Andersen, Fabrikant M. Haahr, Købmand M. Joh. Knudsen, Tandlæge Thyssen, Sagfører Ejlersen, Savværksejer Andr. Jacobsen og Tømmerhandler Jens Jessen er Navne, som var i Forgrunden ved den Lejlighed, og Penge blev rejst ved en Tegning blandt Byens og Sognets Folk.

Der blev indledet Forhandling med daværende Kommunalærer Johs. Bjerrum i Esbjerg om at overtage Ledelsen af Skolen, og den 1. Maj 1918 begyndte Skolebestyrer Bjerrum, assisteret af nogle af Byskolens Lærere, Undervisningen i II Realklasse paa 7 Elever i Skjern private Realskole. Skjern Sogneraad stillede velvilligst Lokaler i Byskolen til Raadighed fra Maj til September, og i den Tid blev Bygningen rejst.

Tømmerhandler J. Jessen blev Bygherre med nuværende Bankbestyrer Ingolf Christensen som Arkitekt; dennes Opgave blev at skaffe den størst mulige Plads inden for Murene for det mindst mulige Beløb, og han løste Opgaven saa tilfredsstillende, at Pladsen, trods stærkt stigende Elevtal, slog til i 20 Aar. 1938 fik Skolen en Udvidelse, som ganske vist ogsaa paa det Tidspunkt var stærkt tiltrængt.

Skolebestyrer Bjerrum har været Skolens Leder og Ejer fra Begyndelsen. Det lykkedes ham, støttet af Interessentskabet, at føre Skolen gennem de første vanskelige Aar, hvor Elevtallet var yderst beskedent i Forhold til Udgifterne, og Skolen har nu i en lang Aarrække været en solid og grundfæstet Institution.

Hr. Bjerrums Evner som Skolemand har aldrig været omtvistet. Skolens Eksamensresultater staar godt, sammenlignet med andre Skolers. Skjern Realskole nyder paa sin Egn en uforbeholden Anerkendelse, og Forældrenes udelte varmhjertede Tak ved Skolens Dimissionsfester er et Vidnesbyrd om en velledet Skole. Endelig taler Stigning i Elevtal gennem Aarene et Sprog, der ikke er til at tage fejl af. Skolen begyndte i 1918 med syv Elever, og Antallet er i indværende Skoleaar 136. — I Aarene 1920—1942 (incl.) har den dimitteret 407 Elever til Alm. Forberedelseseksamen.

Bugge og P. Riis Olsen, M. A. A., Varde. Tilsynsførende Arkitekt: P. Ing. Christensen, Skjern.

Byggearbejdet blev forlangt færdig til 15. Septbr., saa Indflytning kunde ske 1. Oktbr.

Paa Foreningens Generalforsamling samme Dag som Licitationen stemte 63 for at bygge, 3 stemte imod, og 5 afgav blanke Stemmesedler. Det blev samtidig vedtaget, at man skulde forsøge at tegne yderligere Bidrag hos Medlemmerne, og det har foreløbig givet omkring 3000 Kr., et smukt Beløb, naar man husker, at den 1. Indsamling blev sluttet om Efteraaret 1941.

Ejendommen er opført, hvor Gaardejer Mads Madsens Lade og Kostald har ligget. Grunden har kostet 6500 Kr. Selve Byggeomkostningerne med Anlæg af Have og Opsætning af Hegn m. m. vil komme til at staa Foreningen i ca. 100,000 Kroner.

Heraf anbringer Sparekassen 40,000 Kr. i 1ste og Staten 40,000 Kr. i 2. Pant.

Kommunetilskud 15,000 Kr. og Foreningen Resten, ca. 12,000 Kr., der fremkommer ved de 2 Indsamlinger + nogle Gaver fra Institutioner, og saa har Foreningen optaget et Laan paa 3000 Kr. i Ejendommen i Nygade og anbragt i Stiftelsen.

Der er Skattefrihed til Stat og Sognekommune i 22 Aar. Der er Tilsagn om 2 pCt. Rentelettelse i 10 Aar paa Statslaanet, og der haabes paa 20 Aars Rentelettelse.

Kaniner
og Fjerkræ

Skjern
Fjerkræslagteri

Telefon 91

DØDE MANDKØN 1942:

Januar: 4. paa Tarm Sygehus Claus Mikkelsen Clausen, 57 Aar, Bager, Nygade.

Marts: 8. paa Tarm Sygehus Christian Pedersen, 85 Aar, De gamles Hjem. — 17. (?) i Skjern Friedrich Theodor Wilhelm Meier Wriedt, 67 Aar, Vraa.

April: 4. paa Tarm Sygehus Christian Kjær, Søn af Forpagter J. M. Kjær, He-deby.

Maj: 14. paa De gamles Hjem Christen Christensen Toft, 85 Aar, fhv. Tæk-kemand. — 23. Jens Nielsen Fusgaard, 77 Aar, Nørregade, Skjern. — 23. paa De gamles Hjem Jens Laurids Jensen (Brat-bjerg), 87 Aar.

Juni: 1. Peter Andreas Lauridsen, 81 Aar, fhv. Rejsepost, Grønnegade. — 16. paa Kommunehospitalet, Aarhus, Hans Qvirin Nielsen, 22 Aar, stud. med., S. af Forretningsbestyrer N. M. Nielsen, Store-gade, Skjern. — 25. Søren Christjan Christensen (Østergaard) 81 Aar, Vester-gade. — 25. Christen Siersbæk, 82 Aar, Karetmager, Bredgade. — 29. Niels Pe-dersen, 77 Aar, Nylandsvej.

Juli: 1. paa Tarm Sygehus Christian Christensen, 71 Aar, fhv. Murermester, Nørregade.

August: 22. Erik Jæger, 41 Aar, Tand-læge, Bredgade.

Oktober: 11. Knud Ludvig Christian Christiansen, 56 Aar, Grosserer, Bred-gade.

DØDE KVINDEKØN 1942:

Januar: 3. paa Tarm Sygehus Birgit Odderskjær Hansen, D. af Chauffør J. C. Odderskjær H., Langagervej. — 3. Bodil Bente Green, D. af Gartner H. B. Green, Jernbanegade. — 24. Birgitte Marie Sø-rensen, 73 Aar, Vestergade.

Februar: 19. Gyritte Marie Johansen, født Thygesen, 70 Aar.

Marts: 28. Ane Nielsen, født Chri-stensen, 84 Aar, Kongevej.

April: 2. paa Tarm Sgh. Aase Fogt

Blandt de syv Elever, hvormed Skjern Realskole begyndte 1. Maj 1918, var føl-gende:

Christian Haahr, nu Præst i Skive.

Sigurd Jacobsen, nu Fabrikant i Skjern.

Esther Knudsen, nu gift med Sogne-præst Homann, Terslev.

Kirstine Pedersen, nu Lærerinde ved Skjern Kommuneskole.

Olivian Thomsen, nu gift med Glar-mester Federau.

Den 1. April 1941 oprettede Skolebestyrer Bjerrum en I Mellem-skoleklasse og paabegyndte dermed den pædagogiske Omordning af sin Skole fra Præliminærskole til Mellem- og Realskole. Den 1. April 1942 blev II Mellem-skoleklasse oprettet, og Skolen har saaledes i 1942-43 to Præliminærklasser og to Mellem-skoleklasser.

Det er altsaa ikke en Skole i Forfald, der har kaldt Tanken om en kommunal Skole til Live igen.

Det var Kommuneskolens Lærerraad, som allerede i 1940 førte Tanken frem. Sagen fik sin endelige Løsning i Skjern Sogneraads Augustmøde i Aar, idet Sogneraadet vedtog at købe Skjern Realskole og indlemme den i Skjern kommunale Skolevæsen som kommunal Mellem- og Realskole. Hr. Bjerrum faar en Afstaelsessum for Bygning, Inventar og Samlinger og ansættes ved Kommuneskolen som Vice-Skoleinspektør. Ogsaa tre af Realskolens nuværende Lærerkraefter ansættes ved Skjern Kommuneskole. — Og 1. April 1943 vil Skjern private Realskole være gaaet over i Historien, og Skjern kommunale Mellem- og Realskole begynder. —

Det sikre ved denne Nyordning af den højere Skole i Skjern er en Besparelse for Forældrene, idet Kommunens Børn i den kommunale Skole faar gratis Undervisning og Bøger. En temmelig sikker Følge er til Gengæld en lidt større Skatteudskrivning. Og noget usikkert er det, om en kommunal Mellem- og Realskole i Skjern i samme Grad som den private Realskole kan bevare Tilgangen fra Egnens andre Kommuner, hvis Børn naturligvis ikke kan faa Adgang til en kommunal Skole i Skjern paa samme gunstige Vilkaar som Skjern Kommunes egne Børn.

Men den kommunale Mellem- og Realskole i Skjern vil altsaa være en Kendsgerning fra Foraaret. Skjern Realskole fortjener en stor Tak for, hvad den har virket i Skjern gennem omtrent 25 Aar. Baade Hr. og Fru Bjerrum fortjener Tak; for de har begge vist en Omsorg for Skolens Elever langt ud over, hvad en Skole forpligter. — Men der er kun Grund til at tro, at der ogsaa vil blive arbejdet godt i den nye Skole. Og det bedste, Byens og Sognets Folk kan gøre, er at slutte op den Dag, da Skjern kommunale Mellem- og Realskole aabner sine Døre. —

Af Jagtjournalen.

Af Sognepræst Hans Pedersen, Dejbjerg.

Der kom en Dag en opløben Latinskoledreng ned paa et norsk Sejlskib i Esbjerg Havn — jeg var bevæbnet med en gammel Pigtærsker med tilhørende otte Patroner (der stak nogle Lommepege i de Patroner!). Jeg bad saa mindelig Styrmanden om Lov til at laane Prammen for at sejle ud i Renden efter Ænder.

Han var ikke fri for at gøre sig lystig over mig; det gjorde ikke det fjerneste, fordi det endte med, at han og Matroserne (de sagde, at det var for ikke at miste Baaden) tilbød at sejle med mig.

Saa stod vi Havnen ud. I Renden var der passende Søgang. De roede, og jeg sad henne agter. At jeg netop der havde oplagte Chancer for at at skyde dem før Ænderne, tænkte ingen af os paa.

Matrosen var midt i en typisk norsk Tale om, at man skal til Norge for at se Vildt, samt at overfor Jægerne deroppe kan enhver anden gaa hjem og lægge sig, i Særdeleshed en indbildsk Skoledreng osv., da pludselig tre Ænder kommer agter fra hen langs den bagbords Side — de var temmelig langt ude, men jeg havde en Følelse af, at jeg for Danmarks Æres Skyld burde holde til dem; hvad jeg gjorde — med det mærkelige Resultat, at Bøssen gik af, inden jeg havde faaet ordentligt Sigte, hvilket havde det endnu mærkeligere til Følge, at to Ænder styrtede ned i Vandet. Og, ihukommende det gamle Ord om, at Heldet følger den dumme, holdt jeg til den tredie And — som til min store Overraskelse ogsaa styrtede ned. Mens vi fiskede Ænderne op, sagde jeg høfligt til Matrosen, at jeg vistnok afbrød ham i det, han før var ved at sige, da — tro mig, om De vil — nøjagtig det samme gentager sig, nemlig at tre Ænder kommer bagfra som før. Jeg naar at smække to Patroner i Kammeret, naar baade at faa sigtet og skudt med samme Resultat som før.

6 Ænder i fire Skud — jeg selv fandt, at det var umaadelig godt gjort af en 16 Aars Skoledreng. Samtidig med at jeg gav det Udseende af, at det var en fuldstændig dagligdags Begivenhed for mig.

Men stor, meget stor, var min Stolthed, da Styrmanden bød mig en Cigar og ganske venligt sagde: det var bra, det. Ork, mange Gange sidenhen, naar jeg havde oplagte Forbiskud, har jeg trøstet mig med hin norske Styrmands Ros.

Det blev en mærkelig Sejltur — jeg havde fire Patroner tilbage, men ved et Uheld tabte jeg den ene udenbords; men alligevel skød jeg med de resterende tre Patroner to Ederfugle og en Graaand. Og opnaaede endog at blive gode Venner med Matrosen. Dog kun til en Tid. Vi sejlede nu indefter — jeg var i saa vældigt Humør, at jeg i et begejstret Øjeblik gav Nordmændene Løfte om Størstedelen af Grønland, alt imens jeg kærtegnede Ænder og Ederfugle. Ved østre Havn kom vi ind paa grundt Vand, og der sker det, at en Havmaage kommer flyvende ganske lavt hen over Baaden. Nu havde jeg ganske vist ikke mere Ammunition; men i Tillid til Dianas Velvilje, som hidtil saa smukt havde fulgt mig, greb jeg Bøssen ved Løbene og svinger efter Maagen med Kolben. Hvad jeg ikke skulde have gjort. Jeg ramte nemlig ingen Maage, men derimod Matrosen ret ublidt paa Skulderen.

Man siger, at Nordmænd reagerer langsomt. Jeg ved af smertelig Erfaring, at det er Løgn. Min Matros reagerede aldeles omgaende. Han hev mig udenbords. Og Vandet var ikke ligefrem varmt.

Styrmanden, der var gift og derfor opøvet i Beherskelsens Kunst, fik mig dog lykkeligt i Land. Han var i det hele taget en fin Mand. Og sandhedskærlig. En Maanedstid efter sendte han mig et Udklip af en norsk Avis, hvori fortaltes om en dansk Skoledreng, der med 12 Skud skød 18 Ederfugle og derefter reddede en norsk Matros fra at drukne.

Jo, det er Minder fra Drengedagene. De kommer ved at se paa et gulnet norsk Avisudklip, som er klæbet ind forrest i Jagtjournalen. — Side op og Side ned handler den Bog om Jagt. Vestjysk Jagt, Strand

Sørensen, D. af Arbdsm. Fogt S., Østergade. — 8. Anne Sørine Pedersen, født Sørensen, 66 Aar, Tværgade. — 14. Ellen Margrethe Ankersen, D. af Arbdsm. M. E. A., Vardevej. — 15. paa Tarm Sgh. Karen Marie Poulsen, født Nielsen, 46 Aar, Voldgade.

Juni: 19. paa Aahvile Modehandlerinde Kirsten Svendsen Høj, 71 Aar, Østergade.

Juli: 25. i Vorgod Abelone Willmsen, født Johannesen, 60 Aar. — 28. paa Tarm Sgh. Kontorist Jenny Mariane Pedersen,

Aktieselskabet

RINGKJØBING BANK

Aktiekapital og Reserver

Kr. 940,000 tjener til

Sikkerhed for Indskud.

Alle Bankforretninger

udføres.

Skjern Afdeling

Oprettet 1902

Postgiro 39622

Kontortid 9¹/₂–11¹/₂

og 13¹/₂–16

Telefon 118

51 Aar, D. af afd. Savværksejer Jens P.

August 1. paa De gamles Hjem Syerske Karen Pedersen (Bødker) 75 Aar.

November: 26. paa Kommunehospitalet, Horsens, Henny Julie Nielsen, født Markussen, 27 Aar, g. m. Ingeniør Krogsgaard N., Skanderborg. — 29. i Skjern Mette Rabjerg, født Jensen, Ganer.

FØDSELSDAGE

Januar: 2. Skræder S. P. Ebbesen 65 Aar. — 18. Enkefru Sine Poller 85 Aar. — 23. Enkefru Marie Jensen, Møllegade, 60 Aar. — 24. Fru Møller Thomsen, Skolegade. — 29. Niels Mouridsen, Møllegade, 70 Aar.

Februar: 9. Dir. J. Bennedbæk 60 Aar. — 11. Enkefru Nyholm, Skolegade, 70. Aar. — 19. Fru Sine Olsen, De gamles Hjem, 80 Aar. — 20. Ane V. Mikkelsen. — 21. Fru Abelone Mikkelsen, Sdr. Kjærgaard, 75 Aar. — 27. Syerske Kathrine Juul, 65 Aar.

Marts: 5. Martin A. Pedersen, Vardevej, 50 Aar. — 15. Fru Klapp, Reberbanen, 75 Aar. — 17. Fru Ingeborg Grønborg, Østergade, 50 Aar. — 26. Fru Karen Kirkegaard, Langagervej, 50 Aar. — 27. Sognepræst T. S. Bækgaard, 50 Aar. — 27. Fru Ane Sofie Eskildsen, Søndergade, 85 Aar.

April: 10. Malerm. L. Westergaard, Nygade, 80 Aar. — 13. Jens Knudsen, Østergade, 75 Aar. — 18. Enkefru Barbara Madsen, Vestergade, 85 Aar. — 18. Fru Malerm. Herborg Pedersen 50 Aar. — 19. Banearb. Ant. Kjelstrup, 50 Aar. — 21. Slagteriarbejder Gustav Olsson 50 Aar. — 25. Fru Østergaard, Albæk, 50 Aar. — 26. Frandsine Jørgensen, Kjærs Allé, 85 Aar. — 27. Peder Kastberg, Kirkebyen, 80 Aar.

Maj: 5. Marinus Kjeldsen, Vestergade, 60 Aar. — 12. Fru Mette Rabjerg, Ganer Nygaard, 70 Aar. — 18. Mads Chr. Christensen, Vestergade, 50 Aar. — 24. Fru Fabrikant P. M. Nielsen, „Herborg“, 75 Aar.

Juni: 3. Fru Kirsten Madsen, Nygade, 75 Aar. — 4. Mourids Poulsen, Vraa, 70 Aar. — 4. Frk. Johanne Sørensen, Nørre Allé, 50 Aar. — 13. Birgitte Lauridsen, Søndergade, 75 Aar. — 14. Peder Kjær Olesen, Pileallé, 70 Aar. — 16. Rentier P. Ganer 70 Aar. — 22. Chr. Iversen, Ø Skjern, 65 Aar. — 24. Snedker Thøstesens, Engsiggade, 70 Aar. — 28. Hans P. Christensen, Hedeby, 70 Aar.

Juli: 7. Fru Mekaniker Jørgensen 50 Aar. — 21. Murerm. F. Fredslund 75 Aar. — 24. Gdr. Poul Chr. Jacobsen,

Næsten i samme Øjeblik lyder der et Brag —

jagt, Støverjagt, Trampejagt. Om andres pæne kSud og Forbiere. Og mine egne med. Alt er noteret.

Ak, nu er det ikke længere Novicens fabelagtige Held — altfor ofte hedder det i Journalen: »Han sigted' paa Boven, men ramte mellem Rumøpen og Skoven«.

Og nu sidder jeg og blader i Jagtbogen og mindes Efteraaret 1936 — — og mine første Skud til Gæs.

Oftede, ofte havde jeg drømt om engang at faa Skud til Vildgæs; men det var blevet ved Drømmene. Indtil en Dag selveste Diana vilde, at mit Ønske skulde gaa i Opfyldelse. Jeg havde sidst i November 36 Besøg af en Jagtgæst, en Koncertsanger fra København. Vi jagtede paa gamle meldags Maner efter Harer, og Sangeren, hvis Skydefærdighed var omvendt proportional med hans Syngefærdighed (mente jeg altsaa), imponerede mig saare ved lige efter hinanden at skyde to Harer. Han troede selv, det var Løgn. Men det var Harer.

Dagen efter den Præstation blev det et forrygende Vejr. Enhver Jæger, der fører Jagtjournal, kan bare slaa efter, hvordan Vejret var den 1. December 1936. En ren Brandstorm med Snebyger og Hagl. Hen paa Eftermiddagen faar Sangeren den Idé, at vi skulde ud til Ringkjøbing Fjord — der maatte bestemt blive Træk til Aften. Jeg havde ikke Anøtydning af Lyst; men Gæstens Ønske er Lov for en Vært i Vestjylland.

Det er saare meget mærkeligt at jagte sammen med en Sanger, for han skal jo tage alle mulige Hensyn til Hals og Stemme. Inden lille Morris kunde startes, maatte Hudbeholderen og jeg bogstavelig pakke Sangeren ind i Vat og Bomuld — to Uldveste, en Lumberjacket, saa Jakken, udenpaa den en Vindjakke; dertil et stort Halstørklæde og en

delig en tyk Vinterfrakke. Naar dertil føjes, at han baade havde Handsker og Luffer paa, samt at hans Filthat var bundet fast om Hovedet med et stort uldent Klæde, vil man kunne se ham for sig. Men jeg tør antyde, at det var et Problem at faa ham stoppet ind i en lille Baby-car.

Min Hund »Flatus« kunde der, formedelst Sangeren, ikke blive Plads til. Vejret var saavist heller ikke i egentlig Forstand Hundevejr.

Det gik meget langsomt med at komme ud til Fjorden. Motoren arbejdede tappert, men en Brandstorm lige imod giver Arbejde nok for en Baby-car.

Da vi endelig naaede ud til Fjorden, var det blevet »Himmelknog« — og Stormen hylede, saa vi maatte raabe for alligevel kun at misforstaa hinanden.

Men Sangeren, der fra sin Frederikshavner-Ungdom var vant til ligefrem at myrde Gæs, vilde med Vold og Magt ned paa den aabne Strand bred ude paa en lille Pynt. Ham om det! Jeg foretrak at stille mig ind mellem nogle Traver Tækkerør, som stod et lille Stykke fra Bredden.

Sneen sved i Øjnene, rasende koldt var det, og man kunde næsten ikke holde sig oprejst, naar man prøvede at gaa udenfor Traverne. Og hvad værre var: Jagtlysten havde endnu ikke meldt sig hos mig.

Det var halvmørkt — enkelte Ænder var kommet forbi med vanvittig Fart, men for langt ude.

Saa lyder der Skud bagved mig, fra en Mand, som har anbragt sig i en Grøft. Og da jeg skal til at se opad, kommer der — temmelig højt oppe — en Flok mærkeligt store Ænder; inde fra Land udefter. Ænder mente jeg altsaa, det var. Jeg havde kun eet eneste Skud 2-ere (min øvrige Beholdning var 6-ere), hvormed jeg holdt tel en af Ænderne. Med det Resultat, at den styrtede stendød ned ved Siden af mig. Og da jeg stod med den i Haanden, var det min første Gaas. Jo, Jægere kender nok, med hvilken Betagethed man kan kærtegne et nyt Stykke Vildt.

Den første Hare, den første Snejpe, den første Ræv — — jeg husker dem som i et Nu, mens jeg staar med den store prægtige Fugl i Haanden. Jeg halvgamle Fyr staar og falder helt i Staver. Jeg glatter Fuglens Fjer. Med en mærkelig primitiv Glæde.

Det mørkner mere og mere. Og jeg skal mene, der kom Ænder! — Ganske vist er de langt ude og har en helt usandsynlig Fart paa, men jeg holder til dem, endskønt Haglene er vel smaa. Dog uden Held.

Det er skydelyst vist et Kvarter endnu, men jeg staar allerede og tænker paa at salvere mig ind i Bilens Varme, da jeg pludselig, højt over mig, hører Lyd af Gæs: Gak, gak, gak — — jeg holder til den forreste. Knaldet høres ikke i Stormen. Og ned kommer Gaasen. Ogsaa den er stendød (trods de smaa Hagl). Faldet mod den frosne Jord har vel gjort sit dertil.

Nu vil jeg ikke mere. Er for Resten ogsaa stiv af Kulde. Med Gæssene i Hænderne farer jeg ind i Bilen, hvor en Pibe Tobak smager aldeles urimeligt.

Da jeg har siddet i 5 Minutter, kommer Sangeren. Tænderne klapper i Munden paa ham, snakke kan han ikke; men han faar mig da ved Tegn udenfor Vinduet gjort begribeligt, at han havde haft enkelte Forbiskud til Ænder, men ellers intet. Lige idet han skal lukke Bildøren op, tér han sig helt vildt — han smækker Patroner i Bøssen, peger opad. Jeg ser en Ildsøjle. Og næsten i samme Øjeblik lyder et Brag, og en død Gaas braser ned ved Siden af mig efter at have flænget Bilens Solskinstag. — Heldigvis ikke i Hovedet paa mig, men i betænkelig Nærhed. —

Da Sangeren endelig kom ind i Vognen, kunde han snakke! Jeg snakkede ikke særlig meget (for man holder dog lidt af sin Bil); og det store Kighul i Taget morede mig egentlig ikke. Men han blev ved med at sige: Skidt med Taget, skidt med Taget; Gaasen fik jeg da!

Næste Morgen tidligt startede vi igen — ganske vist i en anden Bil — til Fjorden. Da havde vi begge rigeligt med Hagl Nr. 2, for da skulde der skydes Gæs! Et Par af dem, vi vilde skyde, skulde sendes over til Sangerens Kone. Vi ikke saa meget som saa Gæs. Ejheller Ænder.

Men Sangeren faldt i en Grøft. Og trak mig derned.

Vraa, 80 Aar. — 28. Fru Helene Fusaard, „Kjæret“, 60 Aar.

August: 6. Gravermester Chr. Fjord Olesen 60 Aar. — 8. Enkefru Ane Pedersen, Hedeby, 70 Aar. — 13. Realskolebestyrer Johs. Bjerrum 60 Aar. — 13. Hus-ejer Peder Christensen, Chr. Hansensvej, 70 Aar. — 13. Fru Marie Sørensen, Vestergade, 70 Aar. — 13. Mikkel Hindhede, Vestergade, 75 Aar. — 16. Fhv. Gdr. Bertram Nielsen, Vendersgade, 70 Aar. — 31. Købm. Otto Nielsen, Nygade, 50 Aar. — 31. Gdr. Nørgaard Dalgaard, Skjern Birk, 50 Aar.

September: 7. Tidl. Gdr. i Finderup, Niels Christensen, 70 Aar. — 7. Pens. Sygeplejerske, Frk. Krukow 80 Aar. — 10. Formand Karl Nielsen, Vestergade, 50 Aar. — 19. Fru Kirstine Jensen, Old, 70 Aar. — 19. Fru Hans Damgaard, Skjern Birk. — 20. Gdr. Mads Green, Hedeby, 70 Aar. — 25. Sparekassebogholder Hjorth Christensen 60 Aar.

Oktober: 10. Enkefru Kirstine Nissen, Storegade, 75 Aar. — 11. Fru Andrea Laursen, Vennelyst, 50 Aar. — 22. Fru Thora Mortensen, Ganer, 75 Aar. — 23. Gdr. P. Lodahl, V. Marup, 50 Aar. — 26. Fru L. C. Jensen, Østergade, 60 Aar.

November: 5. Laur. Johnsen, Kjærs Allé, 60 Aar. — 14. Stationsforstander N. P. V. Nelvad 60 Aar. — 17. Sadelmager O. E. Wagener 80 Aar. — 26. Enkefru Margrethe Lauridsen, Engsiggade. — 26. Snedkerm. M. Husted, Pileallé, 50 Aar.

En god Kop Kaffe

nydes i vore

hyggelige, nyrestaurerede

Lokaler.

★ Skjern
Højskolehjem

Telefon 39

Julius Barølund

Isenkram, Glas, Porcellæn
Skjern, Bredgade 82
Telefon 45

SKJERN BOGBINDERI

P. HAAHR

SKOVBRYNET · TELEFON 214

Alt Bogbinderarbejde i omhyggelig Udførelse
til rimelige Priser.

Stæuning Brugsforening

1917 * 1942

FASTER

ANDELSMEJERI

Første Klasses Produkter
faas daglig fra vore Vogne og
vort Udsalg - Østergade 23

TELEFON 276

Deres Bank

skal altid kunne yde Dem Raad og Vejledning med Sikkerhed for virkelig bankmæssig Behandling. Mindre Indskud og større Kapitalanbringelse har Krav paa samme Omhu, og Udlaan og Disconteringer skal ofres samme Interesse som større Financiering indenfor de Rammer, som Forholdene tillader.

Benyt derfor Byens eneste lokale Bank

TELEFON 4 OG 304

og støt derved Deres By og Egn.

Kontorer i
Borris, Trolldhede,
Finderup

*Vi ønsker alle vore Kunder et glædeligt
Nytaar med Tak for det suundne Aars
Forretningsforbindelse.*